

PORADNIK SPÓŁDZIELNI

Przedpłata wynosi
3 zł kwart.
Cena ogłoszeń:
Wiersz petyt. 4-łam.
40 groszy.

DWUTYGODNIK DLA SPRAW SPÓŁDZIELCZYCH.
ORGAN
UNJI ZWIĄZKÓW SPÓŁDZIELCZYCH W POLSCE
wychodzący zamiast czasopism

Wydawca:
Unja Związków Spółdziel-
czych w Polsce.
Poznań, plac Wolności 18.
Redaktor: Rus Kuztalan.

„Poradnik Spółdzielni” „Poradnik Spółdzielni Kredytowych” „Siła” „Odrodzenie”.

Nr. telefonów: Unja Związków Spółdzielczych w Polsce 4321, 2056, 2183, 2184; Spółdzielnia Wydawnicza U. Z. S. w Poznaniu — 3489

Wszelkie przesyłki należy adresować: Do Redakcji: Unja Związków Spółdzielczych w Polsce. — Poznań pl. Wolności 18.

Do Administracji: Spółdzielnia Wydawnicza U. Z. S. w Poznaniu, pl. Wolności 18. Konto czekowe: Poznań P. K. O. nr. 206 013.

„Narody, które nie umieją pracować i oszczędzać, znikną z powierzchni ziemi”.

POZNAŃ * WARSZAWA * LWÓW * KRAKÓW.

Spis rzeczy: Narada Gospodarcza. — Państwowy podatek przemysłowy w zastosowaniu do Spółdzielni. — W sprawie przekazywania waluty obcej i krajowej zagranicę. — Stan i ruch oszczędności złożonych w Spółdzielniach Kredytowych, należących do Związku Spółdzielni Zarobkowych i Gospodarczych w Poznaniu. — Sprawy bieżące. — Skrzynka Redakcji. — Książki nadesłane. — Ogłoszenia: Rejestr spółdzielni. — Walne zgromadzenia. — Bilanse.

Narada Gospodarcza.

Dnia 1 października b. r. odbyło się pierwsze posiedzenie Narady Gospodarczej, poprzedzone inauguracyjnym przemówieniem prezesa rady ministrów. W skład Rady wchodzi przedstawiciele organizacji gospodarczych i samorządu gospodarczego (Izb rolniczych, przemysłowo-handlowych), sejmu i nauki. Również spółdzielczość znalazła w Radzie swoje miejsce, w spisie reprezentantów znajdujemy następujące nazwiska: 1) poseł Leon Pluciński i 2) Antoni Kleniewski, przedstawiciele Unji Związków Spółdzielczych w Polsce, 3) inż. Zygmunt Chmielewski, przedstawiciel Zjednoczenia Związku Spółdzielni Rolniczych, 4) Romuald Mielczarski i 5) Marjan Rapacki, przedstawiciele Związku Spółdzielni Spożywców. Zwołanie Narady Gospodarczej posiada dla naszego życia gospodarczego wielkie znaczenie, i dlatego choć wkrótce omówimy jej powstanie, zadania, wreszcie ostatnie obrady.

W obliczu przesilenia finansowego rząd, pragnąc wnieść do Sejmu nowe uchwały sanacyjne, chciał uprzednio wysłuchać poglądy jak i postulaty poszczególnych sfer gospodarczych. Sama myśl powołania do życia organu opiniodawczego, któryby ze rządem współpracował w ustalaniu programu jego polityki gospodarczej jak i w przygotowaniu ustaw gospodarczych, istniała już oddawna i znalazła swój wyraz w konstytucji. Artykuł 68 mówi wyraźnie o Naczelnej Izbie Gospodarczej, któraby jako najwyższa instytucja łączyła w sobie wszystkie istniejące w kraju izby handlowe, przemysłowe, rękodzielnicze i t. d.; zadaniem jej miała być współpraca z władzami pań-

stwowemi w kierowaniu życiem gospodarczym i w zakresie zamierzeń ustawodawczych. Dzięki temu jednak, że dotychczas istniejące izby gospodarcze na terenie Rzeczypospolitej (w Wielkopolsce i Małopolsce) nie są zorganizowane jednolicie, zaś Kongresówka nie posiada ich wogóle, żądaniu Konstytucji nie można było uczynić zadość. Z drugiej strony w miarę rozwoju naszego życia gospodarczego, brak podobnej instytucji dawał się coraz bardziej we znaki i dlatego w pierwszej połowie ubiegłego roku rząd opracował projekt Tymczasowej Naczelnej Rady Gospodarczej, wniósł go do sejmu, jednak dotychczas projekt ten nie wszedł pod obrady. Wobec wypadków ostatnich tygodni, które nie tylko że wymagały natychmiastowych, energicznych zarządzeń, ale daleko idących zmian dotychczasowego programu rządu, koniecznością stało się zwołanie zespołu przedstawicieli naszego życia gospodarczego, który rządowi służyłby swoją fachową i obiektywną radą i wspólnie z nim ustalił wytyczne nowego programu gospodarczego. To zadanie spełnić miała obecna Narada Gospodarcza.

W zrozumieniu powagi chwili jak i zadań, czekających rząd i społeczeństwo w następnych miesiącach, p. premier Grabski, otwierając posiedzenie Narady Gospodarczej, dał przedewszystkiem pogląd na obecne nasze położenie gospodarcze. W przemówieniu swem zanalizował przyczyny obecnego przesilenia gospodarczego, w związku z tem poruszył najaktualniejsze zagadnienia gospodarcze chwili bieżącej.

Po określeniu charakteru obecnej Narady Gospodarczej, która w żaden sposób nie powinna wkraczać w kompetencje sejmu, a temsamem, zbroczyć na teren polityczny, premier scharaktery-

zował obecne przesilenie. Nie jest ono zjawiskiem niezwykłym, nieznanym w dziejach gospodarczych narodów i państw. Każde społeczeństwo przechodziło podobne i gorsze może wstrząsy gospodarcze, nam wydaje się obecny kryzys dlatego tak potężnym, że mamy poza sobą niewiele więcej jak 6 lat samodzielnej przeszłości. Przesilenie poinflacyjne, w jakim znajdujemy się od wprowadzenia złotego, stworzyło podatny grunt do obecnej fazy ostrego kryzysu finansowego. Bierny bilans handlowy, spowodowany zeszlórocznym nieurodzajem i nadmierną konsumpcją towarów zagranicznych, i związany z tem odpływ dewiz z kraju, zapowiadał grożące niebezpieczeństwo. Zaostrzył je wreszcie konflikt z Niemcami, którzy, importując własne towary na kredyt, a dając zaliczki na nasz eksport do nich, czuli się dostatecznie silni finansowo, by przez cofnięcie kredytów, narzucić nam wojnę celną i zmusić do poważnych ustępstw przy rokowaniach o przyszły traktat handlowy. Cofnięcie 100-miljonowego kredytu, którego nie był w stanie zastąpić Bank Polski ani żadna polska instytucja finansowa, zachwiało nie tylko kurs naszego złotego, ale wniosło przede wszystkim w społeczeństwo panikę, wyrażającą się w „runie“ na banki, ucieczce od złotego, w spekulacji dolarowej w chwili, w której były już oznaki wyraźnej poprawy. Mianowicie ruszył się już w sierpniu eksport naszych ziemiołódów i węgla, co prawda nie do Niemiec, ale na nowe rynki zbytu, równocześnie dzięki reglamentacji przywozu towarów zagranicznych radykalnie zmniejszono import i poprawiono nasz bilans handlowy. Fakt przełamania jednostronnej zależności naszego handlu zagranicznego, dokonany w sierpniu, wzmocnił naszą pozycję gospodarczą, wykazał, że potrafimy obejść się bez Niemców — mimo to położenie kredytowe nie poprawiło się, przeciwnie załamała się nasza równowaga psychiczna. Zrodziło się ogólne głębokie przekonanie, że weszliśmy na błędną drogę, że dotychczasowa nasza polityka gospodarcza oparta była na fałszywych przesłankach, że sytuacja stała się bez wyjścia. Był to punkt kulminacyjny przeżywanego kryzysu.

Jakie wobec tego rząd poczynił i zamierza poczynić kroki w przyszłości?

Znając przyczyny przesilenia, rząd przede wszystkim nie przestał wierzyć w żywotność naszego społeczeństwa; nie wątpił, że społeczeństwo znajdzie w sobie siły do przetrzymania kryzysu. Dlatego musiał odrzucić wszelkie środki, któreby oznaczały rezygnację z własnej inicjatywy, któreby widziały w pomocy zagranicznej jedyny ratunek lub też oznaczały powrót do inflacji. Poza tem trzeba było działać środkami doraźnymi, dążącymi do opanowania i zmniejszenia kryzysu, jak i środkami działającymi na dalszą metę, a gwarantującymi powolną a stałą poprawę naszego życia gospodarczego.

Do kategorii pierwszych należało zorganizowanie kredytów interwencyjnych, które odparły ataki na złotego; poza tem pozwoliły zmniejszyć kredyty w Banku Polskim tylko o niewielką sumę, przyczyniając się w ten sposób do możliwie oględnej polityki restrykcyjnej naszej instytucji emisyjnej. Po opanowaniu sytuacji walutowej rząd musiał przyjść z pomocą bankom, narażonym na gwałtowne wycofywa-

nie w kłódów. Były to dwa środki doraźne, są one jednak niewystarczające, i dlatego należy ustalić stałe postępowanie na podstawie jasno określonego programu sanacyjnego. Dopiero wówczas będzie można liczyć na całkowite opanowanie sytuacji. Jakie są wytyczne tego programu?

Celem programu jest utrzymanie zdrowych zasad życia gospodarczego, podreperowanie kredytu i utrwalenie stanu poprzedzającego ostry kryzys w takim stopniu, że wykluczy powtórzenie ostatniego wstrząsu. Na czoło wysuwa się utrzymanie stałego miernika wartości pod postacią złotego, zabezpieczonego złotem i walutami. Jest to zasadniczy warunek sanacji i dlatego należy odrzucić wszelkie pomysły waluty pomocniczej, złotego hipotecznego i t. d., gdyż wprowadzenie takiego pieniądza byłoby niczem innym jak zamaskowaną inflacją.

Jednak nie do pomyślenia jest utrzymanie stałego miernika wartości z chwilą, gdy produkcja krajowa jest za droga, gdy produkujemy wyroby krajowe po wyższych kosztach aniżeli zagranicą. Potaniecie produkcji krajowej możliwe jest przez odpowiednią reorganizację warsztatów produkcji przemysłowej, pozatem przez odpowiednią politykę celną i podatkową rządu.

Polityka celna rządu w przeciwstawieniu do miesięcy poprzednich musi wejść na drogę wględnego protekcjonizmu, t. zn. chronić wysokiemi stawkami celnymi tylko taki przemysł, którego koszt produkcji będą maleć i który dzięki temu rozszerzy swój krajowy rynek zbytu.

Produkcja rolnicza nie będzie skrepowana łańcami wywozowemi, jak się to działo rok temu. Rolnik musi mieć możliwość sprzedania swych plodów po cenach najlepszych, gdyż tylko wtenczas będzie myślał o uszlachetnieniu swej produkcji. A to jest konieczne ze względu na ogólną konfigurację cen; dysproporcja cen wyrobów rolniczych i przemysłowych zniknie tylko wtedy, gdy rolnik produkować będzie lepsze gatunki zboża i lepsze produkty zwierzęce aniżeli dotychczas. Wówczas wzrosną i ceny na jego wytwory, jego dochód i zysk. W związku z tem stoi poprawa naszego bilansu handlowego. Musimy mniej importować rzeczy, które mogą być produkowane u nas, a więcej eksportować. Do zorganizowania eksportu rząd przywiązuje jak największą wagę. Oparcie bowiem poprawy bilansu handlowego na podstawie ograniczeń importowych oraz reglamentacji paszportów bez wytworzenia silnego i zdrowego eksportu nie prowadzi do celu.

Drugim decydującym zagadnieniem jest kwestja kredytu. Organizacja kredytów, a w związku z tem obniżenie stopy procentowej i potaniecie produkcji musi być praktycznym celem dla rządu i sfer finansowych. Nie można tworzyć kredytu bez podstaw realnych; w społeczeństwie naszym musi się w najbliższym czasie wyrobić stan taki, że produkcja będzie większa od konsumpcji, że zwiększy się oszczędność, i że na niej oprzemy nasz kredyt. Niemniej wysiłek rządu jak i sfer finansowych winien w międzyczasie oczy swe mieć skierowane w stronę państw, które posiadają już ową nadwyżkę produkcji i starać się ją ściągnąć do kraju. Obecnie zagranica powtarza swoje oferty i osiągnięcie poważ-

nej pożyczki zagranicznej jest bardzo możliwe. Pożyczek tych jednak Polska nie może zaciągać pod warunkiem zrzeczenia się jakichkolwiek praw politycznych; m. i. nie mogą być wydierżawione koleje, ze względu na ich wielką wagę dla Państwa; zato monopole mogą być oddawane w dzierżawę. Tak więc w dziedzinie kredytu rząd zapowiedział popieranie krajowej oszczędności i uzyskanie pożyczki zagranicznej, celem zreorganizowania kredytu.

Wkońcu premier poświęcił kilka słów naszemu systemowi podatkowemu, zapowiadając zmianę podatku majątkowego. Ma on być mianowicie zmniejszony, jednak wprowadzony jako stały podatek, tak, jak przemysłowy lub dochodowy. Pobór podatków nie może ustać, gdyż nie możnaby wówczas wypłacać pensyj urzędnikom; dażyć jednak należy do coraz większego doskonalenia naszego aparatu płatniczego. W związku z ciężarem podatkowym poruszono kwestję budżetu. Należy przeprowadzić oszczędności budżetowe wspólnym wysiłkiem Sejmu, rządu i społeczeństwa w budżecie państwowym i samorządowym.

W myśl powyższego programu rząd opracował trzy ustawy sanacyjne: 1) o środkach ograniczenia wydatków Państwa i innych związków prawnopublicznych; 2) o szczególnych środkach złagodzenia przesilenia finansowego i uzdrowienia obrotu pieniężnego; 3) o poparciu rozwoju produkcji krajowej i o środkach poprawy bilansu handlowego. Projekty te są wyrazem powyżej streszczonego programu rządowego i pójdą pod obrady Sejmu.

Na następnym posiedzeniu Narady Gospodarczej przeprowadzono dyskusję, w której zabierali głos przedstawiciele najpoważniejszych zrzeszeń gospodarczych. A więc poseł Wierzbicki uznał za konieczne utrzymanie stałej waluty, domagał się od Banku Polskiego doraźnej pomocy kredytowej dla produkcji, pozatym poparł protekcjonizm. Imieniem rolnictwa przemawiał p. Fudakowski. Oświadczył się za protekcją, podkreślił konieczność utrwalenia ustroju prawnego, któryby nie naruszał prywatnej własności oraz stworzenia długoterminowego kredytu rolniczego. W końcu domagał się ulepszenia techniki naszego eksportu rolnego, która jest niewystarczająca. Poseł Poniatowski przedstawił postulat, że Polska winna zdobyć na rynku światowym miejsce jako dostawca uszlachetnionych produktów rolniczych. W końcu p. Żuławski domagał się zwiększenia emisji banknotów w Banku Polskim, pożyczki zagranicznej oraz oszczędności budżetowych, które jednak nie powinny być czynione kosztem pracy, mającej znaczenie dla produkcji. Mówca odrzucił protekcjonizm, a żądał tylko ochrony celnej przed zalewem wytworów obcego przemysłu. Na tem zakończono pierwsze dwa posiedzenia w Naradzie Gospodarczej.

Jak już zaznaczyliśmy na wstępie, zwołanie Narady Gospodarczej było ważnym wydarzeniem w naszym życiu gospodarczym. Przebieg jej potwierdza nasze przypuszczenia. Dała ona mianowicie społeczeństwu jasne określenie obecnej sytuacji gospodarczej, wskazała niebezpieczeństwa i przyczyny, jakie je wywołały, wreszcie ustaliła środki zaradcze. Dla nas spółdzielców bodaj, że najważniejszym wynikiem obrad jest jednomyślne stwierdzenie żywotnych sił naszego społeczeństwa. Na nich przedewszystkiem musimy oprzeć całą

odbudowę; do ich pobudzenia my w pierwszym rzędzie jesteśmy powołani. Musimy więc wpajać w społeczeństwo, że należy mniej konsumować towarów zagranicznych, więcej oszczędzać, wówczas będzie i kredyt, obniży się stopa procentowa, potanieją produkty. Pozatem podkreślono ogólnie znaczenie handlu ziemiopłodami. Rolnictwo musi produkować lepsze plody rolnicze i musi sobie zdobyć zbyt na rynku światowym. Jest to najważniejsze zagadnienie natury specjalnej. Ogół spółdzielców stwierdził z pełnym zadowoleniem, że hasła rzucone przez Naradę Gospodarczą były oddawna naszymi. Sprzeciwialiśmy się nadmiernemu importowi zagranicznemu, nawoływaliśmy do oszczędności, domagaliśmy się od rolnictwa szerokiego udziału w spółdzielniach dla intensywnego zorganizowania handlu ziemiopłodami. Ta jednomyślność jest dla nas ważna, utrwala bowiem w nas przekonanie, że droga, jaką obraliśmy jest dobra i że prowadzi do pożądanego celu.

Dr. Aleksander Całkosiński.

Państwowy podatek przemysłowy w zastosowaniu do Spółdzielni.

Spółdzielnie zwolnione od podatku.

Spółdzielnie drobnego kredytu, t. j. takie spółdzielnie kredytowe, które innym spółdzielniom, związkom samorządowym lub zrzeszeniom udzielają jednorazowo nie więcej, niż 8000 zł., a innym członkom nie więcej, niż 800 zł., oraz spółdzielnie mieszkaniowe dla budowy nowych domów, w których mieszkania są zajęte przez członków wyłącznie w charakterze lokatorów, a cały majątek pozostaje własnością spółdzielni — są zwolnione całkowicie od podatku przemysłowego, jeżeli należą do związków rewizyjnych¹⁾ i jeżeli według przepisów statutu oraz faktycznie działalność swoją ograniczają wyłącznie do członków, lub jeżeli rozszerzają działalność swoją i na nieczłonków, ale przypadające na nieczłonków nadpłaty i zwroty przelewają w całości do funduszy niepodzielnych.

Spółdzielnie zwolnione od podatku przemysłowego, nie opłacają zupełnie podatku od obrotu, jak również nie wykupują świadectw przemysłowych (patentów).

Za podstawową działalność spółdzielni uważa się: w spółdzielniach kredytowych — udzielanie pożyczek, a w spółdzielniach mieszkaniowych — dostarczanie członkom mieszkań.

Instytucją drobnego kredytu może być tylko spółdzielnia związkowa. Spółdzielnia, która do związku rewizyjnego nie należy, nie jest instytucją drobnego kredytu, mimo że zastosowała u siebie powyższe ograniczenia kredytowe.

Ograniczeniu do 800 zł. względnie 3.000 zł. podlega jednorazowy kredyt łączny, bez względu na formę (rewersową, wekslową, w r-ku bieżącym), udzielony przez spółdzielnię drobnego kredytu jednemu członkowi.

Jeżeli spółdzielnia faktycznie działa tylko z członkami, lecz przepisy jej statutu zezwalają na działalność i z nieczłonkami, bez przelewania przy-

¹⁾ Związkami rewizyjnymi są wszystkie związki, zrzeszone w Unji Związków Spółdzielczych w Polsce.

padających na nieczłonków nadpłat i zwrotów na fundusze niepodzielne¹⁾, to celem uzyskania zwolnienia od podatku przemysłowego należy przepisy statutu uzgodnić z faktyczną działalnością i o powyższym zawiadomić właściwy Urząd Skarbowy.

Za nadpłaty i zwroty uważa się tę część zysku (poza dywidendą od udziałów), jaką walne zgromadzenie przyznaje członkom na podstawie przepisu, umieszczonego w statucie stosownie do wymagań ustępu trzeciego art. 57 Ustawy o Spółdzielniach.

Jeżeli Walne Zgromadzenie nie uchwali zupełnie żadnych zwrotów i nadpłat dla członków, to nieprzelanie do funduszy niepodzielnych zysków powstałych z operacji z nieczłonkami, nie uchyla dla spółdzielni ulgi podatkowej.

Za fundusz niepodzielny według Ustawy o Spółdzielniach uważany jest fundusz zasobowy; kapitały rezerwowe lub specjalne mogą również być niepodzielne, o ile niepodzielność ich zostanie w statucie zastrzeżona.

Spółdzielnie opłacające podatek przemysłowy.

Obowiązkowi podatkowemu podlegają: spółdzielnie drobnego kredytu i spółdzielnie mieszkaniowe dla budowy nowych domów, jeżeli statutowo i faktycznie, albo faktycznie a nie statutowo działają nietylko z członkami, ale i z nieczłonkami, lecz jeżeli nadpłat i zwrotów, przypadających na nieczłonków, nie przelewają do funduszy niepodzielnych; spółdzielnie mieszkaniowe, nie budujące nowych domów, i spółdzielnie budowlane, t. j. takie, które budują domy mieszkalne dla swych członków z przepisaniem na nich tytułu własności, oraz wszelkie spółdzielnie handlowe (spożywcze, rolniczo-handlowe, jajczarskie i inne) i przemysłowe (mleczarskie, gorzelnie, suszarnie), spółdzielnie kredytowe, nie należące do instytucji drobnego kredytu, tudzież sklepy (składnice) Kółek Rolniczych.

Świadectwa przemysłowe.

Spółdzielnie, nie zwolnione od podatku przemysłowego, winne są na każdy rok podatkowy wykupić świadectwo przemysłowe w miesiącach: listopadzie i grudniu, na rok następny. Świadectwa przemysłowe na rok 1926 należy wykupywać w listopadzie lub grudniu 1925 r. Świadectwa przemysłowe wykupuje się na każdy oddzielny zakład handlowy i przemysłowy spółdzielni, t. j. dla każdej oddzielnej filii²⁾.

Na należące do spółdzielni magazyny i spichrze towarowe nie wykupuje się świadectw przemysłowych, lecz karty rejestracyjne w cenie 10 zł. za każdą kartę.

Ceny świadectw przemysłowych zależą od kategorii przedsiębiorstwa, do której spółdzielnia została zaliczona, i od klasy miejscowości, w której znajduje się siedziba spółdzielni lub jej filii.

Opłatę za świadectwo przemysłowe i za kartę rejestracyjną uiszcza się w pełnej kwocie za cały rok podatkowy. Rokiem podatkowym jest każdy rok kalendarzowy.

Spółdzielnie kredytowe bez względu na wysokość kapitału zakładowego zaliczone

do kategorii przedsiębiorstwa, do której spółdzielnia została zaliczona, i od klasy miejscowości, w której znajduje się siedziba spółdzielni lub jej filii.

¹⁾ Określenie oddzielnego zakładu podane było w nr. 18 i 10 Poradnika Spółdzielni.

zostały do kategorii IV-tej przedsiębiorstw.

Spółdzielnie handlu towarowego (spożywców, rolniczo-handlowe, jajczarskie, składnice Kółek Rolniczych, spółdzielnie dla handlu bytłem i inwentarzem oraz inne handlowe), bez względu na rodzaj i rozmiar prowadzonego handlu, zaliczone zostały do kategorii III-ej przedsiębiorstw handlowych.

Spółdzielnie przemysłowe (mleczarskie, gorzelnie, suszarnie, piekarnie), zatrudniające przy fabrykacji ręcznej i przy stosowaniu silników 1 do 4 robotników, zaliczone zostały do kategorii VIII-ej przedsiębiorstw, zatrudniające 4 do 9 robotników przy fabrykacji ręcznej lub przy stosowaniu silników mechanicznych 4—7 robotników — do kategorii VII-ej, zatrudniające 9—15 robotników przy fabrykacji ręcznej, a 7—10 przy stosowaniu silników mechanicznych — do kategorii VI-ej przedsiębiorstw przemysłowych. Cukrownie, produkujące ponad 30.000 ctn. m. kryształu — kategoria I, ponad 20.000 do 30.000 ctn. m. — kategoria II, ponad 10.000 do 20.000 ctn. m. — kategoria III, do 10.000 ctn. m. — kategoria IV.

Gorzelnie, produkujące ponad 900.000 stopni hektolitrowych alkoholu — kategoria III, ponad 400.000 do 900.000 — kategoria IV, ponad 200.000 do 400.000 — kategoria V, do 200.000 — kategoria VI.

W tych wypadkach, gdy spółdzielnia prowadzi operacje mieszane, zaliczone do różnych kategorii, należy wykupić świadectwo przemysłowe najwyższej kategorii, np. jeżeli spółdzielnia kredytowa prowadzi handel towarowy (dział spożywczy, rolniczo-handlowy lub t. p.), powinna wykupić świadectwo przemysłowe III-ej kategorii; jeżeli natomiast spółdzielnia prowadzi dwa różne przedsiębiorstwa, np. mleczarnię i piekarnię — należy wykupić dwa świadectwa.

Jeżeli spółdzielnia prowadzi filje w miejscowościach, zaliczonych do różnych klas miejscowości, wówczas obowiązana jest wykupić dla każdej filii oddzielne świadectwo tej samej kategorii co centrala, lecz według ceny danej miejscowości.

Świadectwa przemysłowe i karty rejestracyjne spółdzielniom wydają właściwe Urzędy Skarbowe, należność zaś należy zapłacić w Kasach Skarbowych.

Dla otrzymania świadectwa przemysłowego względnie karty rejestracyjnej spółdzielnia winna złożyć w Kasie Skarbowej pisemną deklarację, oddzielną dla każdego zakładu handlowego i przemysłowego. Deklaracje te otrzymuje się bezpłatnie z Kasy Skarbowej.

Deklaracja winna zawierać:

- 1) firmę spółdzielni, w pełnym brzmieniu,
- 2) rodzaj przedsiębiorstwa spółdzielni, tudzież inne cechy, niezbędne dla określenia ceny świadectwa,
- 3) siedzibę spółdzielni,
- 4) cenę świadectwa, przypadającą według taryfy,
- 5) podpis spółdzielni.

Świadectwa przemysłowe oraz karty rejestracyjne winny być umieszczane w spółdzielniach na widocznych miejscach i stale się tam znajdować¹⁾.

¹⁾ Najlepiej jest oprawić świadectwo w ramkę oszkloną i zawiesić na ścianie na widocznym miejscu.

Celem ułatwienia lustracji skarbowej, spółdzielnie winny być zaopatrzone w szyldy, godła, umieszczone w miejscach widocznych.

Poniżej podajemy wykaz miejscowości z podziałem na klasy, oraz ceny świadectw przemysłowych.

Podział miejscowości na klasy.

A. M. st. Warszawa.

B. Klasa I: Miasta: Bydgoszcz, Katowice, Kraków, Królewska Huta, Lublin, Lwów, Łódź, Poznań, Sosnowiec.

C. Klasa II: Miasta: Biała (Woj. Krakowskie), Białystok, Bielsk, Borysław, Chrzanów, Czechowice, Częstochowa, Drohobycz, Dzierżycze, Gniezno, Grodno, Grudziądz, Inowrocław, Jarosław, Jasło, Kalisz, Kamienica, Kielce, Kołomyja, Krosno, Lipnik, Lubliniec, Mysłowice, Nowy Sącz, Pabjanice, Piotrków, Przemysł, Pszczyna, Radom, Równe, Rzeszów, Rybnik, Siedlce, Stanisławów z Knihininem wsią i Knihininem kolonią, Stryj, Tarnów, Tarnopol, Tarnowskie Góry, Tomaszów (Woj. Łódzkie), Toruń, Wilno, Włocławek, Zgierz.

Powiaty: będziński, drohobycki, katowicki, z wyłączeniem gmin: Kończyc, Makoszowych i Pawłowa; krakowski, lwowski, świętochłowicki (Woj. Śląskie), poznański, warszawski.

Gminy i obszary dworskie: Pszczyński Zamek, Radzionków, Tychy (Woj. Śląskie).

D. Klasa III: Na obszarze Izb Skarbowych:

Białostockiej: Miasta i miasteczka: Augustów, Łomża, Ostrów, Suwałki, Wołkowysk.

Powiat białostocki.

Brzeskiej: Miasta i miasteczka: Brześć, Baranowice, Kobryń, Lida, Luniniec, Nieśwież, Nowogródek, Pińsk, Prużany, Sarny, Słonim, Stołpce.

Kieleckiej: Miasta i miasteczka: Busk, Końskie, Miechów, Opatów, Opoczno, Ostrowiec, Sandomierz, Szydłowiec.

Powiaty: częstochowski, olkuski, radomski.

Kraakowskiej: Miasta i miasteczka: Andrychów, Bochnia, Dębica, Gorlice, Kęty, Limanowa, Mielec, Myślenice, Nowy Targ, Oświęcim, Poronin, Rabka, Ropczyce, Szczawnica Wyżna, Szczawnica Niżna (pow. nowotarski), Wadowice, Wieliczka, Wilamowice, Zakopane, Żywiec z Zabłociem.

Powiaty: chrzanowski, gorlicki, nowosądecki, oraz gminy: Helenów, Komorowice, Mikuszowice, powiatu bialskiego.

Lubelskiej: Miasta i miasteczka: Biała Podlaska, Chełm, Hrubieszów, Krasnystaw, Lubartów, Łuków, Międzyrzec, Puławy, Radzyń, Sokół, Tomaszów, Węgrów, Włodawa, Zamość.

Powiat lubelski.

Lwowskiej: Miasta i miasteczka: Borszczów, Brody, Brzeżany, Buczacz, Czortków, Dolina, Gródek Jagielloński, Jaworów, Kałusz, Kamionka Strumiłowa, Łańcut, Mościska, Podhajce, Przemysłany, Przeworsk, Rawa Ruska, Rohatyn, Rymanów, Sambor, Sanok, Śniatyn, Sokal, Trembowla, Zaleszczyki, Złoczów, Żółkiew.

Powiaty: krośnieński i rzeszowski.

Łódzkiej: Miasta: Koło, Konin, Łęczyca, Ozorków, Radomsko, Turek, Wieluń, Zduńska Wola.

Powiaty: brzeziński, kaliski, łódzki.

Łuckiej: Miasta: Dubno, Kowel, Krzemieniec, Łuck, Ostróg, Włodzimierz Wołyński, Zdolbunowo.

Pomorskiej: Miasta: Brodnica, Chełmno, Chojnice, Działdowo, Gdynia, Gniew, Kartuzy, Koście-

rzyña, Nowemiasto, Puck, Sępólno, Starogard, Świecie, Tczew, Tuchola, Wąbrzeźno, Wejherowo.

Poznańskiej: Miasta: Chodzież, Czarnków, Gostyń, Grodzisk, Jarocin, Kępno, Koźmin, Kościan, Krotoszyn, Leszno, Międzychód, Mogilno, Nakło, Nowytomyśl, Oborniki, Odolanów, Ostrów, Ostrzeszów, Pleszew, Rawicz, Śmigiel, Śreni, Środa, Strzelno, Szanotuly, Szubin, Wągrówiec, Witkowo, Wolsztyn, Września, Wyrzysk, Zbąszyń, Żnin.

Powiat bydgoski.

Warszawskiej: Miasta: Ciechanów, Ciechocinek, Góra Kalwarja, Grójec, Kałuszyn, Łowicz, Mława, Mińsk-Mazowiecki, Płock, Płońsk, Pułtusk, Rawa, Radzymin, Sierpc, Skierniewice.

Powiaty: błoński, kutnowski, włocławski.

Wileńskiej: Miasta i miasteczka: Głębokic, Holszany, Mejszagola, Oszmiana, Święciany, Świr, Troki.

Na obszarze województwa śląskiego: Miasta: Aleksandrowice, Bobrek, Cieszyn, Chybi, Goleńów, Jasienica, Jaworze, Komorowice, Mikołów, Mikunowice, Olszówka Dolna, Skoczów, Stare Bielsko, Ustroń, Wapienica, Wodzisław, Żory.

Gminy i obszary dworskie: Kończyce, Ligota Pszczyńska, Łaziska Górne, Łaziska Średnie, Makoszowy Murcki, Paniów, Pawłów.

Powiaty: rybnicki, z wyłączeniem Rybnika, tarnogórski, z wyłączeniem Tarnowskich Gór i Radzionkowa.

E. Klasa IV. Wszystkie inne miejscowości i powiaty.

Uwaga: Miasta i miasteczka, nie wymienione osobno w powyższej klasyfikacji, zalicza się do tej samej klasy, do której zaliczono odnośny powiat.

Ceny świadectw przemysłowych.

A. Dla spółdzielni handlowych (kredytowych, rolniczo-handlowych, spożywców, spółdzielni Kółek Rolniczych i in.).

W z ł o t y c h					
Kategoria	Warszawa	W miejscowościach klasy:			
		I	II	III	IV
III	80	65	50	40	25
IV	30	25	20	15	10

B. Dla przedsiębiorstw przemysłowych (mleczarskich i in.)

W z ł o t y c h					
Kategoria	Warszawa	W miejscowościach klasy:			
		I	II	III	IV
VI	120	100	80	60	40
VII	60	50	40	30	20
VIII	15	12	10	6	4

Do cen świadectw przemysłowych i kart rejestracyjnych dochodzą następujące dodatki:

- 1) 30% ceny na rzecz związków komunalnych,
- 2) 15% ceny na rzecz izb handlowych i przemysłowych, izb rzemieślniczych i instytucji zastępczych,
- 3) 25% ceny na rzecz szkół zawodowych.

Podatek od obrotu.

Poza wykupywaniem świadectw przemysłowych spółdzielnie opłacają państwowy podatek przemysłowy jeszcze w formie podatku od obrotu. Podatek uiszcza się od obrotu, osiągniętego przez spółdzielnię w każdym roku podatkowym.

Obrót podatkowy.

Za obrót podlegający opodatkowaniu uważa się:

1) w spółdzielniach handlu towarowego, względnie skupu zawodowego w celu odsprzedaży wewnątrz Państwa (spożywców, rolniczo-handlowych, „Rolnikach“ i in. handlowych) — sumę przychodu brutto za towary: sprzedane za gotówkę, wymienione lub sprzedane na kredyt łącznie z przychodem brutto, uzyskanym z wykonania dostaw;

2) w spółdzielniach kredytowych — sumę pobranych i należnych procentów, prowizji, komisowego, tudzież innych tym podobnych wynagrodzeń za świadczenia oraz zysk brutto z operacji obcemi walutami, dewizami, czekami zagranicznymi, tudzież wszelkiego rodzaju papierami wartościowymi;

3) w spółdzielniach przemysłowych (mleczarskich, piekarskich i in.) produkujących wyroby z zakupionych na własny rachunek materiałów — sumę przychodu brutto za wyroby sprzedane za gotówkę, wymienione lub sprzedane na kredyt oraz użyte do wykonania umów o roboty i dostawy;

4) w spółdzielniach przemysłowych wytwarzających wyroby z cudzych materiałów — zarobek brutto, t. j. całkowitą sumę wynagrodzenia, pobranego za przerób (suszarnie).

Za obrót, osiągnięty ze sprzedaży wyrobów państwowego monopolu tytoniowego, spirytusowego, solnego i zapalczanego uważa się zarobek brutto t. j. sumę stanowiącą różnicę między ceną sprzedażną, wyznaczoną przez monopol, a ceną pobieraną przez tenże monopol od spółdzielni.

Obrót w spółdzielniach kredytowych składa się z dwóch głównych części: pierwszą stanowi suma pobranych procentów, prowizji komisowego, tudzież innych tym podobnych wynagrodzeń za świadczenia t. j. prawa strona odnośnych rachunków, drugą zaś częścią składową jest zysk brutto, osiągnięty z operacji obcemi walutami, dewizami, czekami zagranicznymi oraz wszelkiego rodzaju papierami wartościowymi t. j. różnica między ceną otrzymaną ze sprzedaży tych walorów, a ceną ich kupna. Celem ustalenia podstawy opodatkowania (obrotu podatkowego) ewentualne straty poniesione na operacjach, stanowiących drugą część obrotu, potrąca się od pierwszej części składowej obrotu.

Obrotów wewnętrznych w spółdzielniach t. j. wydawania towarów przez centralę filjom nie uważa się za obrót podatkowy. Obrotów takich nie opodatkowuje się.

Koszty przewozu i ubezpieczenia towarów wyłożone za nabywcę, zwroty towarów, bonifikacje i skonta wyłącza się z podstaw opodatkowania (obrotu podatkowego). Wyłączenia te powinny być udowodnione księgami handlowymi. Strat zaś, wynikłych na dłużnikach, nie można potrącać z podstaw opodatkowania.

Jeżeli spółdzielnia prowadzi operacje komisowe, to za obrót uważa się sumę prowizji, komisowego

oraz wszelkich innych wynagrodzeń za wykonane świadczenia i usługi¹⁾.

Ulgi. (Spółdzielnie związkowe.)

W spółdzielniach niezwiązkowych, t. j. nie należących do związków rewizyjnych, podstawą opodatkowania jest cały obrót. Spółdzielnie zaś związkowe korzystają z następujących ulg podatkowych:

1) Jeżeli spółdzielnia związkowa prowadząca handel towarowy (spożywców, rolniczo-handlowa, jajcarska i in.) lub będąca przedsiębiorstwem przemysłowym (mleczarska i in.) statutowo i faktycznie działa tylko wśród członków lub jeżeli wprawdzie rozszerza swą działalność i na nieczłonków, ale przypadające na nieczłonków nadpłaty i zwroty przelewa do funduszy niepodzielnych, to za podstawę do opodatkowania przyjmuje się $\frac{1}{4}$ część ustalonego obrotu.

2) W spółdzielniach związkowych handlu towarowego, względnie przemysłowych, jeżeli działalność ich nietylko ogranicza się do członków, ale rozszerza się i na nieczłonków, przyczem przypadających na nieczłonków nadpłat i zwrotów nie przelewa się do funduszy niepodzielnych, za podstawę opodatkowania przyjmuje się $\frac{1}{2}$ obrotu.

3) W spółdzielniach związkowych kredytowych, nie będących instytucjami drobnego kredytu, za podstawę opodatkowania przyjmuje się $\frac{1}{2}$ obrotu.

Również $\frac{1}{2}$ obrotu przyjmuje się za podstawę opodatkowania w tych związkowych spółdzielniach drobnego kredytu, w których przy wykonywaniu czynności zarówno z członkami, jak i z osobami, nie będącymi członkami, przypadających na nieczłonków nadpłat i zwrotów nie przelewa się do funduszy niepodzielnych.

W sklepach Kółek Rolniczych, należących do związków rewizyjnych, a prowadzonych na wsiach na własny rachunek i we własnym zarządzie, za podstawę do opodatkowania przyjmują się $\frac{1}{4}$ część obrotu.

Spółdzielnie, które do związku rewizyjnego przystąpią po dniu 7 sierpnia 1925 roku, korzystają z ulg powyższych od 1-go dnia najbliższego miesiąca, następującego po zapadnięciu decyzji o przyjęciu do związku.

Spółdzielnia, występująca ze związku, traci ulgę od 1-go dnia najbliższego miesiąca po jej wykreśleniu ze związku.

Stwierdzenie przynależności spółdzielni do związku rewizyjnego należy do związku, który przesyła Izbom Skarbowym wykazy należących doń spółdzielni w miesiącu styczniu każdego roku, z oznaczeniem daty przyjęcia każdej z nich do związku.

Z ulg podatkowych korzystają tylko obroty z właściwej działalności spółdzielni. Obroty spółdzielni, wychodzące poza ramy jej właściwej działalności, z ulg podatkowych nie korzystają.

Niewłaściwą działalnością np. będzie: a) w spółdzielni kredytowej — działalność handlowa, b) w spółdzielni spożywców — skup bydła i eksport jego zagranicę, c) w spółdzielni rolniczo-handlowej — dostarczanie butów dla armii i t. d.

Jeżeli związkowa spółdzielnia kredytowa, nie zwolniona od podatku przemysłowego, prowadzi

¹⁾ Określenie Komisji podaliśmy w NN 18 i 19 Poradnika.

poza czynnościami bankowymi również dział handlowo-towarowy, to za podstawę do opodatkowania czynności bankowych przyjmuje się $\frac{1}{2}$ obrotu kredytowego (%%-ów, prowizji i t. d.), podstawą zaś podatkową czynności towarowych będzie cały obrót towarowy t. j. utarg (suma sprzedanych towarów).

Podstawą podatkową czynności komisowych, jak również i sprzedaży wyrobów monopolu tytoniowego i spirytusowego, będzie cała wysokość uzyskanej prowizji, a nie $\frac{1}{4}$ lub $\frac{1}{2}$, bez względu na to, czy spółdzielnia do związku rewizyjnego należy, czy też nie.

Np. Związkowa spółdzielnia spóżywców prowadzi poza innymi towarami sprzedaż wyrobów monopolowych. Podstawą podatkową będzie cały zarobek brutto od sprzedanych towarów monopolowych.

Obroty powstałe ze sprzedaży wyrobów monopolu tytoniowego i spirytusowego i innych są obrotami komisowymi. Od obrotów tych stawka podatkowa wynosi 5 proc.

Stawki podatkowe.

Podatek obrotowy wynosi:

a) 2% od obrotu w spółdzielniach kredytowych;

b) $\frac{1}{2}$ % od obrotów w spółdzielniach handlowych, dokonanych artykułami pierwszej potrzeby oraz surowcami niezbędnymi dla rozwoju rolnictwa i przemysłu krajowego, o ile sprzedaż odbywa się hurtowo, oraz w spółdzielniach skupu zawodowego bez względu na to, czy sprzedaż odbywa się hurtowo czy detalicznie.

c) 1% od obrotu hurtowego w przedsiębiorstwach handlowych, dokonanego następującymi towarami:

1) materiały budowlane (drzewo obrobione, budulcowe i materiały przemysłu tartacznego, podkłady, kopalniaki, cegła, wapno, cement, dachówka, papa dachowa, blacha, żelazna, szyny okienne); 2) worki; 3) narzędzia rolnicze (pługi konne, brony, sierpy, kosy, grabie, kultywatory, młocarnie, kieraty, wialnie, siewniki, żniwiarki, kosiarki, siekiery); 4) nawozy sztuczne; 5) surowiec żelaza oraz żelazo i stal w sztabach, belkach, szynach; 6) przędza wszelkiego wyrobu krajowego. Stawka 1% od powyżej wymienionych artykułów obowiązuje od 1. 9. 1925.

d) 1% od obrotów w spółdzielniach (spóżywców, rolniczo-handlowych, sklepów Kółek Rolniczych i t. p.), prowadzących detaliczną lub drobną sprzedaż artykułów spożywczych pierwszej potrzeby;

e) 2% od obrotu w spółdzielniach przemysłowych (mleczarskich i in.);

f) 2% od obrotu w spółdzielniach rolniczo-handlowych, osiągniętego ze sprzedaży różnych maszyn, narzędzi rolniczych i tych towarów, które nie zostały zaliczone do artykułów pierwszej potrzeby oraz od obrotu w spółdzielniach spóżywców, osiągniętego ze sprzedaży detalicznej wyrobów również niezaliczonych do artykułów spożywczych pierwszej potrzeby;

g) 5% od obrotów czynności komisowych w spółdzielniach handlowych;

h) 2% od wszelkich innych obrotów specjalnie nie wyszczególnionych.

Za sprzedaż hurtową uważa się zbyć wszelkiego rodzaju towarów wyłącznie kupcom i przemysłowcom, spółdzielniom i sklepom Kółek Rolniczych w dowolnej ilości, zaś producentom rolnym — w pełnych ładunkach wagonowych, względnie partjami odpowiadającymi pełnemu ładunkowi 10 tonowego wozu towarowego. Sprzedaż Kółkom Rolniczym, które nie utrzymują stałych zakładów handlowych, uważa się za hurtową, o ile dokonana została w pełnych ładunkach wagonowych. Wykaz towarów zaliczonych do artykułów pierwszej potrzeby, od których płaci się niższe stawki podatkowe, podaliśmy w Nr. 18 i 19 „Poradnika Spółdzielni“.

Różnorodne obroty.

Jeżeli spółdzielnia prowadzi różnorodne operacje, których obrót podatkowy ustala się różnie, to obrót każdego rodzaju operacji należy określić oddzielnie.

Np. 1. Spółdzielnia kredytowa prowadzi handel towarowy. Należy wtedy oddzielnie określić obrót spółdzielni, jako instytucji kredytowej t. j. ustalić sumę pobranych %%-ów, prowizji i t. p. i oddzielnie obliczyć obrót towarowy t. j. sumę przychodu brutto za towary (utarg).

2. Spółdzielnia spóżywców, poza swymi zwykłymi czynnościami, zajmuje się komisową sprzedażą towarów. Ustala się oddzielnie obrót podatkowy, osiągnięty ze sprzedaży towarów, zakupionych na własny rachunek, i oddzielnie — sumę komisowego.

W razie ustalenia w spółdzielni odmiennych obrotów podatkowych, należy podatek obliczyć oddzielnie od każdego obrotu przez zastosowanie właściwej danemu obrotowi stawki podatkowej.

Np. a) Spółdzielnia kredytowa prowadzi handel hurtowy towarami pierwszej potrzeby, od obrotu kredytowego (t. j. sumy pobranych %%-ów, prowizji i t. p.) oblicza się podatek w wysokości 2%; od obrotu zaś towarowego (t. j. sumy przychodu brutto za sprzedane hurtownie towary pierwszej potrzeby) — w wysokości $\frac{1}{2}$ %.

b) Spółdzielnia spóżywców lub rolniczo-handlowa sprzedaje detalicznie między innymi towarami również artykuły spożywcze pierwszej potrzeby oraz artykuły włókniste, budowlane i żelazne. Podatek od obrotu, osiągniętego ze sprzedaży towarów, zaliczonych do artykułów pierwszej potrzeby oblicza się w wysokości 1%, podatek zaś od obrotu, osiągniętego ze sprzedaży innych towarów, wynosi 2 proc.

c) Spółdzielnia rolniczo-handlowa „Rolnik“ prowadzi sprzedaż różnorodną, wówczas oddzielnie musi wykazać: 1) obrót towarami zakupionymi na własny rachunek, od którego opłaca się 2%, 2) obrót hurtowy towarami pierwszej potrzeby, od którego opłaca się $\frac{1}{2}$ %, 3) obrót hurtowy nawozami sztucznymi, artykułami budowlanymi, maszynami i żelazem, od których od 1. 9. 1925 r. opłaca się 1%, 4) obrót detaliczny towarami pierwszej potrzeby, od którego opłaca się 1% i 5) obrót komisowy, przy którym od całej sumy „zyskanych prowizyj“ płaci się 5% podatku obrotowego.

Jeżeli spółdzielnia drobnego kredytu, której przysługuje ulga całkowitego zwolnienia od podatku przemysłowego, zaprowadzi operacje handlowo-towarowe (artykułami spożywczymi, rolniczo-handlowymi i in.), obowiązana jest wykupić świadectwo przemysłowe kategorii III-ej przed-

siębiorstw handlowych, podatek zaś obrotowy powinna płacić tylko od obrotu, osiągniętego ze sprzedaży towarów (przychód brutto); obrót powstały z czynności kredytowych (pobrane $\frac{1}{2}\%$ -ty, prowizja i t. d.) jest od podatku zwolniony¹⁾.

Poza podatkiem państwowym spółdzielnie uiszczają na rzecz związków komunalnych podatek w formie dodatku do podatku od obrotu. Dodatek ten wynosi $\frac{1}{4}$ część podatku obrotowego przypadającego na rzecz Państwa, który uiszcza się razem z podatkiem państwowym.

Zeznania o obrocie.

Po upływie roku kalendarzowego spółdzielnie obowiązane są same obliczyć obrót osiągnięty w roku podatkowym w każdym miesiącu oddzielnie na specjalnem zeznaniu.

Zeznania o obrocie za każdy rok kalendarzowy należy składać do właściwego Urzędu Skarbowego w terminie do 15 lutego roku następnego.

W zeznaniu o obrocie należy podać:

- 1) firmę spółdzielni;
- 2) siedzibę (dokładny adres);
- 3) rodzaj przedsiębiorstwa;
- 4) miejsce wykonywania przedsiębiorstwa;
- 5) ilość i bliższe oznaczenie oddzielnych składów;
- 6) ogólną sumę obrotu i sumy obrotów, osiągniętych w każdym poszczególnym miesiącu kalendarzowym ubiegłego roku;

7) oświadczenie, czy prowadzone są księgi handlowe i czy na poparcie wykazanej sumy obrotu, spółdzielnia gotowa jest przedstawić władzy skarbowej księgi handlowe;

8) zapewnienie, że wszystkie przytoczone w zeznaniu dane oznajmiono według najlepszej wiedzy i sumienia;

9) podpis spółdzielni.

Arkusze zeznań o obrocie otrzymuje się bezpłatnie w właściwych Urzędach Skarbowych.

Jeżeli spółdzielnia prowadzi kilka oddzielnych zakładów handlowych, to zeznanie o obrocie należy złożyć dla każdego zakładu oddzielnie.

Jeżeli spółdzielnia przekazuje częściowo lub w całości swe wytwory lub towary do innych zakładów handlowych, względnie przemysłowych, to w zeznaniu o obrocie należy wykazać tylko sumę obrotu bezpośrednio osiągniętego, jednocześnie zaś trzeba podać zakłady, do których przekazano towary oraz ilości przekazanych do nich towarów. W ten sposób unika się opodatkowania obrotów wewnętrznych.

Zaliczki na podatek obrotowy.

Po upływie każdego miesiąca spółdzielnie obowiązane są same obliczyć podatek od obrotu, osiągniętego za ubiegły miesiąc, i wpłacić go tytułem zaliczki na podatek przemysłowy do Kasy Skarbowej najpóźniej do dnia 15 następnego miesiąca. Np. za miesiąc styczeń należy wpłacić zaliczkę do dnia 15 lutego i t. d.

Dowody wpłat zaliczek miesięcznych należy w oryginałach lub odpisach dołączyć do zeznania o obrocie, składanego — jak zaznaczono wyżej — za cały rok kalendarzowy do dnia 15 lutego roku następnego.

Niewpłacone w terminie kwoty zaliczek, Urzędy Skarbowe będą ściągać drogą przymusową

wraz z przypadającymi karani za zwłokę i kosztami egzekucyjnymi.

Równocześnie z zaliczką na państwowy podatek obrotowy należy wpłacić dodatek ($\frac{1}{4}$ część pod. obrotowego) na rzecz związków komunalnych.

Sprawdzanie zeznań o obrocie.

Sprawdzanie zeznań o obrocie i ustalanie obrotów spółdzielni oraz obliczanie podatku dokonywa właściwy Urząd Skarbowy podatków i opłat skarbowych.

Jeżeli na poparcie wykazanego w zeznaniu obrotu, spółdzielnia wyraziła gotowość przedstawienia ksiąg handlowych wraz z dokumentami i rachunkami, to urząd skarbowy nie może ustalić obrotu odmiennie od zeznania, o ile księgi nie zostały protokularnie uznane przez Urząd Skarbowy za prawidłowe lub nierzetelne.

O ile w księgach handlowych nie są prowadzone oddzielne konta towarów, podlegających różniczkowanemu stawkom podatkowym, spółdzielnia winna po upływie każdego roku kalendarzowego i nie później niż do dnia 15 lutego roku następnego sporządzić szczegółowe wykazy osiągniętych obrotów, każdego oddzielnie. Również w tym samym czasie należy sporządzić wykazy wytworów względnie towarów przekazanych do innych zakładów.

Jeżeli kontowania towarów względnie wykazy obrotów, do których stosują się odmiennie stawki podatkowe, będą sporządzone nieprawidłowo, spółdzielnia traci prawo do korzystania z ulg, a podatek winien być obliczony według normalnej stawki podatkowej w wysokości 2% od całego osiągniętego ze sprzedaży obrotu.

O kwotach ustalonych obrotów i przypadającego do uiszczenia podatku po potrąceniu zapłaconych przez spółdzielnię zaliczek Urząd Skarbowy zawiadamia spółdzielnię za pomocą nakazu płatniczego.

Obliczony przez władzę skarbową podatek przemysłowy winien być wpłacony w ciągu 14-tu dni, licząc od dnia następnego po doręczeniu nakazu płatniczego.

Odwołania.

Od ustalonych sum obrotów i obliczonych kwot podatku spółdzielnia może wnieść odwołanie w ciągu dni 14, licząc od dnia następnego po doręczeniu nakazu płatniczego.

Wniesienie odwołania nie wstrzymuje obowiązku uiszczenia podatku w przepisany terminie.

Odwołania, złożone po terminie, wyżej podanym, nie są rozpatrywane. Odwołania wnosi się do Urzędu Skarbowego.

Spółdzielnia, która nie złożyła zeznania o obrocie, względnie złożyła je po przepisany terminie, nie ma prawa wnoszenia odwołań.

Odwołania rozstrzyga Izba Skarbowa. Od decyzji jej przysługuje jednak spółdzielni prawo wniesienia skargi do Najwyższego Trybunału Administracyjnego.

Zwroty.

Nadmiernie lub niewłaściwie wpłacone kwoty podatku obrotowego podlegają zwrotowi na podstawie zarządzeń Izb Skarbowych. Podania

¹⁾ Stosownie do wyjaśnienia Ministerstwa Skarbu.

o zwrot podatku należy składać na ręce Urzędu Skarbowego. Zwrot winien nastąpić najpóźniej w ciągu 60 dni od daty wniesienia podania¹⁾.

Ustawa z dnia 15 lipca 1925 roku o państwowym podatku przemysłowym obowiązuje w całej rozciągłości od dnia 1 stycznia 1926 roku na całym obszarze Rzeczypospolitej, nie wyłączając Województwa Śląskiego. Postanowienia jej, odnoszące się do obrotu i stawek podatkowych, obowiązują już od dnia 1 lipca 1925 roku na całym obszarze państwa.

Podatek w II-m półroczu 1925 r.

W II-em półroczu 1925 r. (od dnia 1 lipca do 31 grudnia 1925) podatek państwowy uiszczają spółdzielnię na podstawie przepisów ustawy z dnia 14-go maja 1923 r. z zastosowaniem obrotu i stawek podatkowych według przepisów ustawy z dnia 15 lipca 1925 roku.

Związkowe spółdzielnie kredytowe opłacają podatek od obrotu, osiągniętego w II-em półroczu 1925 r., do dnia 1 lutego 1926 r. Do tegoż terminu obowiązane są złożyć zeznania o obrocie według dawnych wzorów. Stawka jednak podatkowa wynosi nie 5½% (5% państwowy podatek i ½% dodatek samorządowy), lecz 2½% (2% państwowy podatek i ½% dodatek samorządowy) od ½ obrotu.

W spółdzielniach spożywców, rolniczo-handlowych i in. handlowych stosuje się odpowiednie stawki podatkowe podane wyżej zależnie od charakteru obrotu towarowego. Podatek uiszcza się w wysokości 2%, 1%, ½% od ¼ części obrotu w terminach dotychczasowych.

Celem dokładnego spełnienia obowiązków, wynikających z przepisów nowej ustawy o podatku przemysłowym, podamy w następnych numerach „Poradnika Spółdzielni“ praktyczne przykłady ustalania obrotów w spółdzielniach i obliczenia podatku przemysłowego (obrotowego).

Jan Boguszewski.

W sprawie przekazywania waluty obcej i krajowej zagranicę.

Paragraf 12 rozporządzenia Ministrów Skarbu i Sprawiedliwości „w sprawie regulowania obrotu dewizami i walutami zagranicznymi oraz obrotu pieniężnego z zagranicą“ — dozwala na wysyłanie zagranicę pieniędzy w gotówce, w walucie krajowej lub zagranicznej, za pośrednictwem poczty i to w formie listów względnie paczek wartościowych — do wysokości 100 zł każdorazowo. Przesyłki na teren Wolnego Miasta Gdańska mogą każdorazowo osiągnąć 250 zł.

Każdy zatem nadawca mógł jednorazowo nadać na pocztę tylko sumę wskazaną, — dla sum większych musiał uzyskiwać specjalne pozwolenie właściwej władzy skarbowej, którą były odnośne Izby Skarbowe.

Tymczasem urzędy pocztowe, wywiesiły w lokalach swoich przepisy, na mocy których, powołując się na okólnik Ministerstwa Skarbu do Generalnej Dyrekcji Pocht i Telegrafów 5132/II, odmawiają przyjęcia jakiegokolwiek przesyłki

¹⁾ Za niezastosowanie się do przepisów Ustawy przewidziane są kary o których pisaliśmy w NN 18 i 19 Poradnika.

zagranicę lub na teren Wolnego Miasta Gdańska, bez specjalnego pozwolenia władz skarbowych.

Jak wyjaśnia Ministerstwo Skarbu, istotnie obostrzyło ono § 12 ustawy dewizowej, powracając do procedury zarządzeń dewizowych obowiązujących przed ukazaniem się tejże ustawy, t. j. przed 27. V. b. r., — i to ze względu na popelniane nadużycia i niemożność kontrolowania ścisłego wypełniania nowych zarządzeń.

Nie wchodząc w krytykę nieformalności tego zarządzenia, ze względu na faktyczne wykonywanie go przez urzędy pocztowe, podajemy je niniejszem do wiadomości naszych czytelników. J.

Wzrost oszczędności w kraju.

Od Redakcji.

Uwagi, zawarte w poniższym artykule, w odniesieniu do oszczędności spółdzielni kredytowych, wymagają pewnego objaśnienia. Statystyka oszczędnościowa spółdzielni kredytowych, poniżej podana, oparta jest na sprawozdaniach 22 spółdzielni kredytowych. Według najnowszych danych statystycznych posiadamy w Polsce według stanu z 1. I. 1925: 5771 spółdzielni kredytowych. Wyniki, oparte na tak wąskiej podstawie, wynoszącej zaledwie 0,4% ogółu spółdzielni, nie mogą mieć znaczenia typowego. Potwierdza to statystyka oszczędności spółdzielni kredytowych, należących do Związku Spółdzielni Zarobkowych i Gospodarczych w Poznaniu, ogłoszona w nr. 19 i bieżącym „Poradnika“, której wyniki, w porównaniu do stanu innych instytucji, przyjmujących wkłady, są znacznie korzystniejsze.

Znane są przyczyny, które spowodowały zanik oszczędności w okresie dewaluacji marki polskiej. Wraz z nastaniem zdrowej waluty polskiej zaistniały podstawy gromadzenia oszczędności. To też mimo to, że jeszcze dzisiaj jest bardzo wielu niechętnie usposobionych do gromadzenia oszczędności ze względu na niedawne jeszcze przykre doświadczenia z marką polską wkłady w bankach i spółdzielniach kredytowych wzrastają stale.

Poniższe zestawienie cyfrowe lepiej, niż wszelkie argumenty przekona nas o powyższem.

Było wkładów w 16 największych bankach akcyjnych, P. K. O., 40 kasach oszczędności i 22 spółdzielniach kredytowych*):

Okres:	W 16 bankach akc.		P. K. O.	Kasy Oszczędności	Spółdzielnie kredytowe
	Wkłady termin.	Wkł. beztermin.			
W tysiącach złotych					
Przeciętna miesięczna:					
w r. 1922:	—	—	4 026	—	—
w r. 1923:	—	—	1 281	—	—
Styczeń 1924:	367	4 136	1 359	—	—
Luty „	816	8 012	1 554	—	—
Marzec „	1 691	13 085	1 676	—	—
Kwiecień „	3 280	18 107	1 950	580	244
Maj „	5 883	20 841	2 044	812	306
Czerwiec „	7 046	23 745	2 441	1 179	394
Lipiec „	8 719	36 366	3 240	1 678	487
Sierpień „	12 565	39 673	4 253	1 948	564
Wrzesień „	13 914	46 143	4 791	2 253	637
Październik 1924	15 322	48 135	5 536	3 202	853
Listopad „	15 607	54 469	5 636	3 553	1 069
Grudzień „	16 586	55 085	6 947	5 013	1 230
Styczeń 1925 r.:	25 282	72 180	9 316	6 109	1 520
Luty „	32 634	74 253	10 671	8 125	1 777
Marzec „	—	—	11 876	10 322	1 777
Kwiecień „	—	—	13 193	12 280	1 865
Maj „	—	—	14 027	13 548	2 235

*) Patrz: Biuletyn Ministerstwa Skarbu Nr. 5—8, Dz. Urzęd. Min. Sk. nr. 25 z dnia 1 września 1925 r.

Na specjalne wyróżnienie zasługuje wzrost wkładów terminowych w bankach akcyjnych. Z 367 000 zł w styczniu 1924 r. wzrost do 32 634 000 zł w lutym 1925 r. t. j. przeszło 88 razy. Jest to największy wzrost z wszelkiego rodzaju wkładów. Świadczy to wybitnie, że ludzie naprawdę oszczędzają i to coraz więcej. Niechęć do oszczędności, spowodowana znacznymi stratami, poniesionymi na marce polskiej, została przełamana. Zaufanie do złotego wzrasta.

Wkłady bez-terminowe wzrosły z 4 136 000 zł w styczniu 1924 r. do lutego 1925 r. do sumy 74 253 000 zł t. j. już tylko 17 razy.

Wkłady oszczędnościowe w P. K. O. wzrosły 10 razy od stycznia 1924 r. (1 359 000 zł) do maja 1925 r. (zł 14 027 000). Przeciętna za 1924 r. wynosi miesięcznie zł 3 452, przewyższyła ona przeciętną z 1923 r. (1 281 zł) lecz nie osiągnęła jeszcze przeciętnej z 1922 r. (4 026 zł). Wzrost wkładów w P. K. O. powolniejszy niż w bankach akcyjnych i kasach oszczędności.

W kasach oszczędności był bardzo szybki wzrost wkładów z 580 000 zł w kwietniu 1924 r. wzrosły wkłady w maju 1925 r. do 13 548 000 zł t. j. 23 razy.

Na kasy oszczędności składają się kasy miejskie, powiatowe oraz Galicyjska we Lwowie i Ukrainka w Przemyślu.

W spółdzielniach kredytowych wkłady oszczędnościowe wzrosły przeszło 9 razy, z 244,000 zł w kwietniu 1924 r. do 2 235 000 zł w maju 1925 r.

Niestety, musimy stwierdzić, że wzrost wkładów najslabiej postępował w spółdzielniach kredytowych. Jest to poniekąd wytłumaczone tem, że spółdzielnie mają do czynienia z publicznością, której trudniej jest przełamać niechęć do oszczędzania, ze względów na poniesione straty na dawnych wkładach przedwojennych i wojennych, i że spółdzielnie te mają do czynienia przeważnie z uboższą publicznością, której obecne warunki jeszcze nie pozwalają odpowiednio zarabiać. J. B.

Stan i ruch oszczędności

złożonych w Spółdzielniach Kredytowych należących do Związku Spółdzielni Zarobkowych i Gospodarczych w Poznaniu.

II.

2. Wyszczególnienie statystyki oszczędnościowej.

b) Województwo Pomorskie.

Rozwój oszczędności, składanych w spółdzielniach w Województwie Pomorskiem, przedstawia się inaczej, aniżeli w spółdzielniach poznańskich. Tendencja zwyżkowa, z początku chwiejna, dochodzi wkońcu do ustalenia, nawet w miesiącu sierpniu, który naogół wszędzie jest niżkowy. Odnosi się to nle tylko do liczby absolutnej, która z 276,5 tysięcy złotych podniosła się do 750,4, wykazując zwyżkę, wynoszącą ca. 500 tysięcy złotych, ale także co do liczby przeciętnej, która z 6583 złotych wzrosła do 27.792, a więc o 21.209 złotych.

W porównaniu do spółdzielni poznańskich, zachodzi dalsza odmiana przy wysokości przeciętnej oszczędności, która w spółdzielniach pomorskich w ostatnich 4 miesiącach w Województwie Pomorskiem wynosiła przeciętnie 35—38 tysięcy zło-

tych, w Województwie Pomorskiem: 26—28 tysięcy. Jednakże przeciętny wzrost oszczędności pomorskich przedstawia się w rozwoju swym intensywniej, bo wkłady podniosły się z 7 na 28 tys. wobec 10 do 38 tys. w spółdzielniach poznańskich. Szczegóły wynikają z następującego zestawienia:

Województwo Pomorskie					
Data	Ilość spółdzielni	Suma wkładów oszczędnościowych zł	Przeciętnie na jedną spółdzielnię zł	Przeciętna nadwyżka zniżka zł	
30. VI. 1924.	42	276 502	6 583	—	
31. VII. 1924.	41	350 042	8 684	+ 2 101	
31. VIII. 1924.	41	430 318	10 715	+ 2 031	
30. IX. 1924.	38	494 001	13 000	+ 2 285	
31. X. 1924.	27	318 114	11 782	— 2 218	
30. XI. 1924.	27	358 719	13 100	+ 1 318	
31. XII. 1924.	33	450 192	13 646	+ 546	
31. I. 1925.	28	449 306	15 937	+ 5 891	
28. II. 1925.	27	534 433	19 794	+ 257	
31. III. 1925.	28	430 673	18 725	— 1 069	
30. IV. 1925.	27	628 402	28 274	+ 4 549	
31. V. 1925.	29	761 332	26 253	+ 2 970	
30. VI. 1925.	25	639 783	25 591	— 602	
31. VII. 1925.	27	692 448	25 646	+ 55	
31. VIII. 1925.	27	750 395	27 792	+ 2 146	

W podziale wkładów oszczędnościowych za krótko- i długoterminowe nie zachodzi w ostatnich miesiącach prawie żadna różnica. Tak spółdzielnie pomorskie, jak spółdzielnie poznańskie, wykazują po ca. 50% wkładów krótko- i długoterminowych. Jednakże i pod tym względem zaznacza się również pewna odmiana, bo wkłady długoterminowe na Pomorzu stanowiły z początku tylko 36,9%, a w Poznaniu 44,2%. Szczegóły wynikają z następującego zestawienia:

Województwo Pomorskie					
Wkłady oszczędnościowe					
Data	krótko-terminowe zł	w procentach %	długo-terminowe zł	w procentach %	
30. VI. 1924.	174 547	63.1	101 955	36.9	
31. VII. 1924.	201 529	56.6	154 513	43.4	
31. VIII. 1924.	229 156	52.2	210 162	47.8	
30. IX. 1924.	234 333	47.4	259 668	52.6	
31. X. 1924.	178 757	56.2	139 357	43.8	
30. XI. 1924.	194 102	54.9	159 611	45.1	
31. XII. 1924.	258 257	57.4	191 935	42.6	
31. I. 1925.	203 080	45.2	246 336	54.8	
28. II. 1925.	307 113	57.5	227 320	42.5	
31. III. 1925.	230 649	53.6	200 024	46.4	
30. IV. 1925.	398 019	63.4	229 783	36.6	
31. V. 1925.	431 571	56.7	329 761	43.3	
30. VI. 1925.	239 028	45.2	350 755	54.8	
31. VII. 1925.	341 868	49.4	350 580	50.6	
31. VIII. 1925.	368 701	49.1	381 694	50.9	

Odsetek wkładów oszczędnościowych, przypadający na spółdzielnie miejskie na Pomorzu, w porównaniu z poznańskimi spółdzielniemi miejskimi, znacznie jest mniejszy. Wynosi on na Pomorzu 10—15 proc. wobec 1—5 proc. w Poznaniu. Jednakże część wkładów, przypadająca na długoterminowe po miastach, jest na Pomorzu znaczniejsza, aniżeli w spółdzielniach poznańskich, jak to wynika z następującego zestawienia:

c) Województwo Śląskie.

Spółdzielnie, położone na Śląsku, mają siedzibę wyłącznie po miastach. Są to spółdzielnie większe, jednakże w niewielkiej tylko ilości, wobec czego, przy chwiejnej liczbie spółdzielni sprawozdanie zdających, statystykę oszczędnościową traktować należy ostrożnie. W każdym razie absolutne liczby w przecięciu są względnie wielkie, gdyż nawet w ostatnich miesiącach przypada na jedną spółdzielnię przeszło 90 tys. wobec 38 tys. w Województwie Poznańskim, a 27 tys. złotych w Województwie Pomorskiem. Tendencja zniżkowa, która w ostatnim czasie zaznacza się, tak samo, jak przy wynikach ogólnych, byłaby jeszcze znaczniejszą przy uwzględnieniu znaczniejszej liczby spółdzielni sprawozdanie zdających, jak o tem przekonują wykazy statystyczne, które wpłynęły już po sporządzeniu poniżej przedstawionej statystyki. Szczegóły wynikają z zestawienia następującego:

Województwo Pomorskie — Miasta				
Data	Liczba spółdzielni	Wkłady oszczędnościowe		
		krótko-terminowe zł	długo-terminowe zł	Razem zł
31. VII. 1924.	28	169 088	147 456	316 544
31. VIII. 1924.	23	191 885	200 607	392 492
30. IX. 1924.	25	203 977	245 542	449 519
31. X. 1924.	20	184 197	181 454	365 651
30. XI. 1924.	16	163 281	138 456	301 737
31. XII. 1924.	14	148 554	141 730	290 284
1. I. 1925.	12	167 648	222 202	389 850
23. II. 1925.	14	254 553	195 478	450 031
31. III. 1925.	12	215 660	179 975	395 635
30. IV. 1925.	14	310 100	201 688	511 788
31. V. 1925.	15	299 391	289 183	588 574
30. VI. 1925.	14	257 680	314 006	571 686
31. VII. 1925.	14	340 128	414 488	754 616
31. VIII. 1925.	15	294 222	342 847	637 069

Naodwrot w spółdzielniach wiejskich wkłady długoterminowe są mniejsze, aniżeli wkłady krótkoterminowe, jak to wykazuje następujące zestawienie:

Województwo Pomorskie — Wieś				
Data	Liczba spółdzielni	Wkłady oszczędnościowe		
		krótko-terminowe zł	długo-terminowe zł	Razem zł
31. VII. 1924.	19	31 517	8 797	40 314
31. VIII. 1924.	18	37 271	9 555	46 826
30. IX. 1924.	19	30 356	14 126	44 482
31. X. 1924.	15	35 921	14 125	50 046
30. XI. 1924.	17	30 821	21 155	51 976
31. XII. 1924.	16	37 921	22 257	60 178
1. I. 1925.	18	35 382	24 134	59 516
28. II. 1925.	15	52 560	31 842	84 402
31. III. 1925.	11	14 989	20 049	35 038
30. IV. 1925.	19	88 519	28 095	116 614
31. V. 1925.	14	132 180	40 578	172 758
30. VI. 1925.	11	31 348	38 749	68 097
31. VII. 1925.	13	87 210	46 928	134 138
31. VIII. 1925.	12	74 479	38 847	113 326

Ruch oszczędnościowy, naogół równomierny, w ostatnim miesiącu wykazuje nadwyżkę wypłat o ca. 19 tys. złotych. Szczegółowy wykaz wkładów oszczędności, wpłaconych i wypłaconych, od lipca roku zeszłego do września roku bieżącego wyłącznie, przedstawia się, jak następuje:

Data	Województwo Pomorskie					
	Wpłacono			Wypłacono		
	krótko-terminowe zł	długo-terminowe zł	Razem zł	krótko-terminowe zł	długo-terminowe zł	Razem zł
1924						
lipiec	102 095	99 950	202 045	76 037	45 652	121 689
sierpień	91 884	105 671	197 555	84 257	50 022	114 279
wrzesień	90 294	181 089	221 383	83 270	62 667	145 937
październik	122 895	39 829	162 724	121 583	94 130	215 713
listopad	91 570	33 815	125 385	76 225	13 561	89 786
grudzień	82 041	31 494	113 535	44 408	10 404	54 812
1925						
styczeń	76 365	80 846	157 211	23 148	22 598	45 746
lut	98 818	43 331	142 149	57 804	24 511	82 315
marzec	132 792	47 813	180 605	120 888	36 167	157 055
kwiecień	182 435	36 826	219 261	126 346	14 892	141 238
maj	210 765	56 493	267 258	136 606	42 376	178 982
czerwiec	88 784	40 085	128 869	53 982	27 152	81 134
lipiec	114 498	68 064	183 562	198 048	44 664	242 712
sierpień	87 818	55 759	143 577	110 840	51 598	162 438

Data	Ilość spółdzielni	Województwo Śląskie		
		Suma wkładów oszczędnościowych zł	Przeciętnie na jedną spółdzielnię zł	Przeciętna nadwyżka zniżka zł
30. VI. 1924.	7	329 699	47 100	—
31. VII. 1924.	7	345 840	49 405	+ 2 305
31. VIII. 1924.	7	350 052	50 007	+ 602
30. IX. 1924.	7	402 110	57 445	+ 7 438
31. X. 1924.	6	467 387	77 898	+ 20 453
30. XI. 1924.	6	426 403	71 067	+ 6 831
31. XII. 1924.	6	513 172	85 528	+ 14 461
31. I. 1925.	6	624 206	104 034	+ 18 506
28. II. 1925.	6	802 726	136 787	+ 32 753
31. III. 1925.	(2)	(168 315)	(84 158)	(- 52 629)
30. IV. 1925.	6	787 622	131 270	+ 47 112
31. V. 1925.	6	823 561	137 260	+ 5 990
30. VI. 1925.	4	657 756	164 439	+ 27 179
31. VII. 1925.	5	487 931	96 586	- 66 853
31. VIII. 1925.	3	281 370	93 790	- 3 796

Stosunek wkładów krótkoterminowych do wkładów długoterminowych, podany poniżej w liczbach absolutnych i relatywnych, wykazuje, że przy wkładach długoterminowych absolutnie zaznacza się pewna stałość, nie wykazująca przy nieznacznej tendencji zwykłej, różnicy zasadniczej. Tendencja zwykła est natomiast silniejsza przy liczbach relatywnych, które jednakże są mniejsze, aniżeli odnośne liczby spółdzielni poznańskich i pomorskich. Na Śląsku przeważają zawsze wkłady krótkoterminowe, jak to wynika z zestawienia poniższego:

Data	Województwo Śląskie			
	Wkłady oszczędnościowe			
	krótko-terminowe zł	w procentach %	długo-terminowe zł	w procentach %
30. VI. 1924.	229 191	69.5	100 508	30.5
31. VII. 1924.	237 447	68.7	108 393	31.3
31. VIII. 1924.	235 192	67.2	114 860	32.8
30. IX. 1924.	270 420	67.2	131 690	32.8
31. X. 1924.	353 660	75.7	113 727	24.3
30. XI. 1924.	305 965	71.8	120 438	28.2
31. XII. 1924.	363 730	70.9	149 442	29.1
31. I. 1925.	469 035	75.1	155 171	24.9
28. II. 1925.	557 952	69.5	244 774	30.5
31. III. 1925.	11 806	—	156 509	—
30. IV. 1925.	622 153	79.0	165 464	21.0
31. V. 1925.	651 464	79.1	172 097	20.9
30. VI. 1925.	511 927	77.8	145 829	22.2
31. VII. 1925.	313 962	64.3	173 969	35.7
31. VIII. 1925.	157 792	56.1	123 578	43.9

Obroty wkładów oszczędnościowych, wykazujące w ostatnim miesiącu znaczne obniżenie i nadwyżkę wypłat nad wpłatami, przedstawia się w badanym okresie, jak następuje:

Data	Województwo Śląskie					
	Wpłacono			Wypłacono		
	krótko- termi- nowe	długo- termi- nowe	Razem	krótko- termi- nowe	długo- termi- nowe	Razem
zł	zł	zł	zł	zł	zł	
1924						
lipiec	92 611	10 407	103 018	84 355	2 522	86 877
sierpień	72 750	9 822	82 572	75 005	3 355	78 360
wrzesień	121 519	20 473	141 992	86 290	3 622	89 912
październik	209 151	5 853	215 004	125 911	5 085	130 996
listopad	96 366	9 383	105 749	144 061	2 672	146 733
grudzień	151 843	33 012	184 855	94 078	4 009	98 087
1925						
styczeń	243 187	12 830	256 017	138 034	7 101	145 135
lut	207 365	26 668	234 033	106 946	7 965	114 911
marzec	3 120	82 886	86 006	830	6 007	6 837
kwiecień	180 371	18 103	198 474	186 208	18 994	205 202
maj	237 963	15 375	253 338	208 658	8 742	217 400
czerwiec	61 378	10 001	71 379	95 221	5 517	100 738
lipiec	80 658	41 984	122 642	56 686	24 996	81 682
sierpień	34 017	20 035	54 052	38 619	20 499	59 118

3. Stan oszczędności z dnia 30 września b. r.

Statystyka powyżej przedstawiona w liczbach ogólnych i poszczególnych obejmuje okres czasu od 31 lipca 1924 r. do 31 sierpnia 1925 r. Poniżej podajemy ruch i stan oszczędności, odnoszący się do września, ze względu na ważność liczb tego właśnie miesiąca, w którym nastąpił popłoch deponentów i „run” na banki.

Liczba spółdzielni zdających sprawozdania za wrzesień nie uległa żadnej prawie zmianie. Referuje 127 spółdzielni, a więc 3 więcej, niż w miesiącu sierpniu i lipcu. Jednakże w rozdziale liczb na poszczególne województwa nastąpiła pewna zmiana. Na województwo poznańskie przypada 90 spółdzielni czyli 4 mniej, aniżeli w miesiącu poprzednim, przyczem ubytek odnosi się wyłącznie do spółdzielni miejskich. Mianowicie spółdzielnie miejskie zmniejszyły się o 5, a spółdzielnie wiejskie powiększyły się o jedną spółdzielnię. Natomiast spółdzielnie pomorskie i śląskie wykazują nadwyżkę, przyczem przy spółdzielniach miejskich nie odpadła żadna, a do wiejskich doszły 4 spółdzielnie. Zwyżka przy spółdzielniach śląskich wynosi 3, co wobec małej liczby ogólnej, a wielkiej sumy wkładów, jaką wykazują spółdzielnie śląskie, nie pozostało bez znaczenia dla wyników ogólnych.

Suma wkładów oszczędnościowych z dnia 30 września r. b. wynosiła we wszystkich spółdzielniach związkowych

4 755 665 zł.¹⁾

W miesiącu poprzednim natomiast

4 593 074 zł.

Wpłaty na wkłady oszczędnościowe w miesiącu wrześniu wynosiły

995 749 zł.

Natomiast wypłaty: 1 130 961 zł.

Zwyżka w stanie wkładów oszczędnościowych z dnia 30 września w porównaniu ze stanem z dnia 31 sierpnia wynosi zatem 162 591 zł. W przecięciu na jedną spółdzielnię przypada 37 446 zł, to jest

¹⁾ Dochodzi 139 547,25 zł złożonych w 3 spółdzielniach, które z powodu spóźnienia w zestawieniu nie zostały uwzględnione.

405 zł więcej niż w sierpniu. Wypłaty w miesiącu wrześniu wynoszą 135 212 zł więcej niż wpłaty, czyli 11 686 zł więcej, niż w miesiącu poprzednim.

Zwyżka powyżej zaznaczona, chociaż absolutnie nie wielka, jest tem znaczniejsza w stosunku do miesiąca sierpnia, w którym stan oszczędności obniżył się o przeszło pół miliona zł. W porównaniu do innych instytucyj, przyjmujących wkłady oszczędnościowe, zwłaszcza w porównaniu do banków, wyniki powyższe są korzystne, zważywszy, że w czasie popłochu deponentów ubytek wkładów oszczędnościowych wynosił w poszczególnych bankach bardzo znaczne kwoty. W spółdzielniach związkowych popłoch deponentów naogół nie dał się wcale we znaki, co jest objawem pocieszającym. Wykazuje się, że zaufanie do spółdzielni istnieje i jest silniej ugruntowane, aniżeli w innych instytucjach, skoro wkłady nie tylko, że się nie zmniejszyły, ale owszem powiększyły się relatywnie i absolutnie.

Statystyka oszczędnościowa spółdzielni związkowych, także w miesiącu wrześniu, wykazuje w poszczególnych województwach specjalne swe znamiona, które w tym właśnie miesiącu, ze względu na kryzys walutowy i popłoch deponentów, szczególnie należy badać. W stosunku wkładów krótkoterminowych do długoterminowych nastąpiło pewne przesunięcie na niekorzyść krótkoterminowych wkładów. Jednakże nie dotyczy to spółdzielni wiejskich, które w województwie poznańskim wykazują niemal ten sam stan co poprzednio, a w spółdzielniach wiejskich województwa pomorskiego przedstawiają względnie znaczną zwyżkę. Zwiększyły się one tak relatywnie jak absolutnie, jeżeli weźmiemy pod uwagę ogólną sumę wkładów oszczędnościowych. Tak samo w ruchu oszczędnościowym, w spółdzielniach wiejskich, zaznacza się nadwyżka, która w pomorskich spółdzielniach zaznacza się tak przy wkładach krótkoterminowych, jak i długoterminowych, a w spółdzielniach poznańskich natomiast tylko przy wkładach długoterminowych, aczkolwiek ruch wkładów krótkoterminowych niemal pozostał ten sam. Odmienny rozwój natomiast przedstawiają spółdzielnie śląskie, które wykazują znaczny wzrost wkładów oszczędnościowych wogóle, w szczególności zaś wkładów krótkoterminowych.

W szczególności statystyka oszczędnościowa w poszczególnych województwach przedstawiała się jak następuje:

W województwie poznańskim, przy zmniejszonej liczbie spółdzielni zdających sprawozdanie, suma wkładów oszczędnościowych spadła z 3,5 milionów na 3,1 miliony, czyli w przecięciu z 37,9 tysięcy na 34,7 tysiące złotych. Zniżka liczby przeciętnej wynosi zatem 3,2 tys. czyli mniej, aniżeli w miesiącu poprzednim.

Zniżka powyżej przedstawiona przypada w udziale więcej wkładom długoterminowym, aniżeli wkładom krótkoterminowym. Wkłady krótkoterminowe wynosiły mianowicie: 1 621 704 zł, a wkłady długoterminowe 1 503 896 złotych. W liczbach procentowych stosunek ten przedstawia się w ten sposób, że na wkłady krótkoterminowe przypada 51,8% wobec 50,2% w miesiącu poprzednim, a na wkłady długoterminowe 48,2% wobec 49,8% w miesiącu poprzednim.

Podział wkładów oszczędnościowych na krótko- i długoterminowe, z uwzględnieniem siedziby spółdzielni w miastach i na wsi, wskazuje, że tendencja zniżkowa zaznaczyła się przeważnie w miejskich spółdzielniach.

Odnośne dane w spółdzielniach miejskich przedstawiają się następująco:

krótkoterminowe	1 558 276 zł
długoterminowe	1 430 320 zł
razem	2 988 596 zł

w spółdzielniach wiejskich:

krótkoterminowe	63 428 zł
długoterminowe	73 576 zł
razem	137 004 zł

Ogólny ruch wkładów w był następujący:

	wpłaty	wypłaty
krótkoterminowe	486 677 zł	610 115 zł
długoterminowe	134 977 zł	179 157 zł
razem	621 654 zł	789 272 zł

W województwie pomorskim suma wkładów oszczędnościowych wynosiła: 770 152 zł

wobec 750 395 zł w miesiącu poprzednim. Przeciętnie na jedną spółdzielnię przypada jednakże 24 843 zł, wobec 27 792 w miesiącu poprzednim. Zniżka zatem wynosi 2 949 zł wobec wyższości w poprzednim miesiącu, która wynosiła 2 146 zł.

Na niższe powyższą wpłynęło przedewszystkiem zmniejszenie się wkładów długoterminowych z 381 694 zł na 356 391 zł czyli z 50,9% na 46,3%. Wkłady krótkoterminowe zwiększyły się natomiast z 368 701 zł na 413 761 zł, co jednak w liczbach procentowych wyraża się w wyższości z 49,1% na 53,7%.

Zniżka wkładów oszczędnościowych w spółdzielniach miejskich, a wyższość wkładów oszczędnościowych wogóle w spółdzielniach wiejskich, w szczególe zaś przy wkładach długoterminowych, wynika z zestawienia następującego:

Spółdzielnie miejskie:

krótkoterminowe	308 993 zł
długoterminowe	295 442 zł
razem	604 435 zł

Spółdzielnie wiejskie:

krótkoterminowe	104 768 zł
długoterminowe	60 949 zł
razem	165 717 zł

Ruch oszczędnościowy przedstawiał się jak następuje:

	wpłaty	wypłaty
krótkoterminowe	173 404 zł	122 237 zł
długoterminowe	64 240 zł	52 819 zł
razem	237 644 zł	175 056 zł

W województwie śląskim suma wkładów oszczędnościowych wynosiła 859 913 zł

czyli 143 319 zł przeciętnie na jedną spółdzielnię. Nadwyżka przeciętna wynosi zatem 49 529 zł.

Stosunek wkładów krótkoterminowych do długoterminowych uległ znacznej zmianie na niekorzyść wkładów długoterminowych, które jednakże absolutnie się zwiększyły. Mianowicie krótkoterminowe podniosły się z 157 792 zł na 689 097 zł czyli z 56,1% na 80,1%, natomiast wkłady długoterminowe, chociaż podniosły się z 23 578 zł na 170 816 zł, spadły jednakże z 43,9% na 19,9%.

Wpłaty i wypłaty przedstawiają się jak następuje:

	wpłaty	wypłaty
krótkoterminowe	128 342 zł	134 209 zł
długoterminowe	8 109 zł	32 424 zł
razem	136 451 zł	166 633 zł

Stan i ruch oszczędności w miesiącu wrześniu, podzielonych na wkłady długoterminowe i krótkoterminowe, z uwzględnieniem poszczególnych województw, jako też siedziby spółdzielni

po miastach i na wsi, przedstawia się w ogólnym zestawieniu jak następuje:

Tablica I.

Lp. Spółdzielni	Oznaczenie	Wkłady oszczędnościowe w d. 30 września		
		krótkoterminowe zł	długoterminowe zł	razem zł
74	Województwo Poznańskie			
16	Spółdzielnie miejskie	1 558 276	1 430 320	2 988 596
	Spółdzielnie wiejskie	63 428	73 576	137 004
	Województwo Pomorskie			
15	Spółdzielnie miejskie	308 993	295 442	604 435
16	Spółdzielnie wiejskie	104 768	60 949	165 717
	Województwo Śląskie			
6	Spółdzielnie miejskie	689 097	170 816	859 913
127	razem	2 724 562	2 031 103	4 755 665

Tablica II.

Oznaczenie	wrzesień: Wpłaty			Wypłaty		
	Krótkoterminowe zł	długoterminowe zł	razem zł	Krótkoterminowe zł	długoterminowe zł	razem zł
	wkłady oszczędnościowe					
Poznańskie						
Spółdzielnie miejskie	466 982	129 896	596 878	590 279	174 896	765 175
Spółdzielnie wiejskie	19 695	5 081	24 776	19 836	4 261	24 097
Pomorskie						
Spółdzielnie miejskie	78 666	49 822	128 488	66 056	48 795	114 851
Spółdzielnie wiejskie	94 738	14 418	109 156	56 181	4 024	60 205
Śląskie						
Spółdzielnie miejskie	128 342	8 109	136 451	134 209	32 424	166 633
razem	788 423	207 328	995 749	866 561	264 400	1 130 961

Statystyka oszczędnościowa, odnosząca się do spółdzielni sprawozdanie zdających, należących do Związku Spółdzielni Zarobkowych i Gospodarczych w Poznaniu, w czasie od lipca roku zeszłego do końca września roku bieżącego, wykazuje, że stan, wzrost, i ruch oszczędności, choć w liczbach absolutnie niewielki, relatywnie przedstawia sumę dość znaczną.

Stan oszczędności, przez dewaluację zniszczonych i doprowadzonych do zupełnego prawie zaniku — w styczniu roku 1924 ca. 50 tysięcy — podniósł się w końcu lipca roku 1925 do maximum, wynoszącego przeszło 5 milionów złotych, które w końcu sierpnia spadły o pół miliona zł i na tym poziomie utrzymały się do października r. b. W przecięciu na jedną spółdzielnię związkową przypada obecnie ca. 37 tys. zł — maximum 150 tys. na Śląsku — minimum 10 tys. w spółdzielniach wiejskich Województwa Poznańskiego i Pomorskiego. Na rachunki wkładowe wpłacono w okresie podanym ogólnie 16,8 milionów złotych, a wypłacono 13,2 miliony złotych. Z wyjątkiem ostatnich dwóch miesięcy wpłaty przeważały znacznie wypłaty. Tendencja zwykła zaznacza się silnie w szczególności przy wkładach długoterminowych, to znaczy właściwych wkładach oszczędnościowych.

W spółdzielniach kredytowych w Polsce — według obliczenia K. Sokołowskiego umieszczonego w „Oszczędności” Nr. 21, w artykule „Oszczędność w spółdzielniach przed wojną i obecnie”, — oszczędności wynoszą obecnie ca. 16 milionów zł. Na spółdzielnie kredytowe, należące do Związku Spółdzielni Zarobkowych i Gospodarczych w Poznaniu, przypadłoby ca. 30%, a więc nie mniej aniżeli przed wojną. Udział spółdzielni kredytowych, zorganizowanych w związkach, należących do „Unji”, na podstawie przypuszczalnych obliczeń, wynosiłby ca. najmniej 65 do 70% ogólnej sumy oszczędności złożonych we wszystkich spółdzielniach w Polsce.

Aczkolwiek stan i rozwój oszczędności, złożonych w spółdzielniach kredytowych, względnie jest korzystny, wszakże straty, jakie poniosły spółdzielnie i społeczeństwo, wskutek dewaluacji i inflacji, ogromne są i niepowetowane. Nie ulega wątpliwości, że trzeba nam od nowa pracować i oszczędzać i przez pracę i oszczędność do nowego życia zbudzić spółdzielczość i przez nią odrodzić gospodarstwo społeczne. Znajdujemy się w podobnym położeniu, jak przed laty 50, gdy po ciężkich stratach, wynikłych z szalu grynderki i spekulacji, w jakie popadło wówczas społeczeństwo, należało wyjść ze siebie, prawdziwie spojrzeć w oczy i twarzą stanąć na gruncie rzeczywistości bez żadnych złudzeń i iluzji. Dlatego nie będzie od rzeczy przypomnieć silne słowa Ks. Patrona Szamarzewskiego, który właśnie przed laty 50, na Sejmiku w Krotoszynie w dn. 23 listopada r. 1875, przedłożył swój program spółdzielczy, nawołując społeczeństwo do liczenia się z rzeczywistością i budowania na niej swej przyszłości.

„...Niema złota — są tylko miedziaki, które jeszcze rdza długów upadku majątkowego i niegospodarstwa zjada. Położenie się zmieniło — z przeszłości pozostały nam tylko miedziaki, a obecność w rezultacie za pracę znowu daje miedziaki....

„Cała zagadka naszego położenia będzie rozwiązana — gdy nie będziemy się łudzić i pojmujemy, że w epoce miedzi żyjemy, gdy będziemy umieli gospodarować miedziami. Małemi kapitalikami musi nasz świat pracować — przywrócić sobie byt, mienie, stanowisko i znaczenie, harować z różnorodną konkurencją.

„Przy takiej zbiorowej pracy muszą ustać anormalne stosunki, praca żywiona oszczędnością podnieść się musi w wartości, a uronione mienie i przygasły byt nowym źródłem zasilane, muszą wyjść na korzyść duchowych i materialnych stosunków...

„Ten program gospodarowania miedziami” — mówił ks. Szamarzewski — postawiły sobie spółki. Właśnie spółka jest to właściwością, w ich to organizacji leży, natchnąć społeczeństwo w spólną oszczędnością i w spólną potrzebą gromadzenia grosza, z zachowaniem nieco z zebranych zysków na podniesienie i utrzymanie instytucji, i spowodować i usposobić do długowiekowej a skutecznej pracy...

Temi programowymi słowami witał Ks. Szamarzewski na Sejmiku Krotoszyńskim przedstawicieli spółdzielni naszych, jako tych, „którzy pojęli zadanie czasów naszych, i pierwsi przyłożyli rękę do tego gospodarstwa drobnym groszem, jako tych, którzy przed tą prawdą historyczną nie zamknęli oczu, chcą choć z groszy chwilowo tylko zdjąć rdzę, aby następnemu pokoleniu przekazać pracę przebijania się do złotej epoki”.

SPRAWY BIEŻĄCE.

I Do uczestników Związku Spółdzielni Zarobkowych i Gospodarczych w Poznaniu.

Szanownym Spółdzielniom podajemy do wiadomości na podstawie informacji otrzymanych z Wielkopolskiej Izby Skarbowej co następuje: W związku z okólnikiem Patronatu nr. 48 z dnia 20 sierpnia r. b. w sprawie uzyskania pozwoleń na handel solą skażoną, że wnioski spółdzielni o przyznanie stałej koncesji na handel solą skażoną dla bydła należy zaopatrywać w znaczki stempłowe w kwocie 7 zł. Wnioski zaś o jednorazowy przydział soli dla rozdziału między członków spółdzielni, mogą być ostemplowane na kwotę 2 zł. Spółdzielnie zatem, które ostemplowały wnioski o koncesję na stały handel solą skażoną w kwocie 2 zł, winny dodatkowo przestać właściwej Izbie Skarbowej znaczki stempłowe na sumę 5 zł.

Zaznaczamy pozatem, że obecnie udzielają Izby Skarbowe, w okręgach, w których spółdzielnie rolniczo-handlowe nie zgłosiły się o koncesje na handel solą skażoną, pozwolenia także firmom prywatnym. W interesie zatem spółdzielni leży jak najwcześniej zająć się sprawą uzyskania odnośnych pozwoleń.

Poznań 15 października 1925 r.

Patronat.

SKRZYNIKA REDAKCJI.

Pytanie:

Ile udziałów może członek Spółdzielni jednocześnie zadeklarować?

Odpowiedź:

Ilość udziałów określa statut. Jeżeli ktoś przystępuje z kilku udziałami odrazu, deklaracja może być przyjęta tylko wówczas, jeżeli wpłacił w pełni wszystkie prócz jednego udziału, t. zn. jeżeli członek deklaruje drugi udział, winien być pierwszy udział całkowicie spłacony; jeżeli członek deklaruje trzeci udział, winne być pierwsze dwa udziały całkowicie spłacone; jeżeli członek deklaruje 30 udziałów, winien mieć 29 udziałów zapłaconych, czyli, jak wyżej powiedziano, nie wolno przyjmować deklaracji nowego udziału od członka, który nie wpłacił w pełni udziałów poprzednich, t. j. wszystkich prócz ostatniego.

Pytanie:

Jak wysoką dywidendę od udziałów może wyznaczyć Walne Zgromadzenie za rok obrachunkowy 1924/25?

Odpowiedź:

Najwyższa stopa dyskontowa Banku Polskiego w czasie od 1. 7. 24. do 30. 6. 25. wynosiła 12%, zatem dopuszczalne jest udzielenie za ubiegły rok obrachunkowy 14% dywidendy.

Pytanie:

Czy statut Spółdzielni może przewidywać 3-letni termin wypowiedzenia członkostwa?

Odpowiedź:

Zgodnie z przepisami art. 23. ust. 1. Ustawy o Spółdzielniach termin wypowiedzenia „nie może być dłuższy niż dwa lata”, t. zn. że sta-

tut nie może przewidywać dłuższego wypowiedzenia. Spółdzielnie, które ustanowiły w statucie wypowiedzenie dłuższe niż dwuletnie, na następnym Walnym Zgromadzeniu winny ustanowić termin dwuletni.

KSIAŻKI NADESŁANE.

Franciszek Bujak. *Rozwój gospodarczy Polski w krótkim zarysie.* Kraków 1925. Wydawnictwo Spółdzielczego Instytutu Naukowego w Krakowie. Biblioteka Spółdzielcza Nr. 1, str. XV i 51.

Spółdzielczy Instytut Naukowy w Krakowie przystąpił do działalności wydawniczej w szerszym zakresie. Do zadań jego, w szczególności zaś do zadań zorganizowanego w końcu roku 1924 Oddziału Wydawniczego, należy wydawanie dzieł naukowych, podręczników, broszur i periodycznych pism poświęconych sprawom kooperacji, mianowicie krzewienia idei spółdzielczej i ruchu spółdzielczego na ziemiach polskich. W myśl powyższego, staraniem Oddziału Wydawn., wychodząc zaczęła Biblioteka Spółdzielcza, którą Spółdzielczy Instytut Naukowy poświęca pamięci niestrądnego szermierza idei spółdzielczej i założyciela Spółdzielczego Instytutu Naukowego ś. p. Dr. Franciszka Stefczyka. Pierwszą publikacją Oddziału Wydawniczego Instytutu Spółdzielczego stanowi powyższa praca prof. Dr. Bujaka. Niebawem ukazać się ma, jako drugi tom Biblioteki Spółdzielczej, ostatnia przedśmiertna praca ś. p. Dr. Stefczyka: *Początki i ogólne warunki rozwoju spółdzielczości w Polsce z przedmową prof. Bujaka o życiu i działalności ś. p. Dr. Stefczyka.* Poza tem Instytut Spółdzielczy ma już zapewnioną współpracę wybitniejszych działaczy i teoretyków spółdzielczości w Polsce, których prace ogłaszać będzie stopniowo drukiem.

Praca prof. Bujaka miała służyć za rodzaj wstępu do zarysu rozwoju i stanu obecnego spółdzielczości w Polsce, którą miał napisać ś. p. Dr. Stefczyk i ogłosić w języku francuskim i angielskim na Międzynarodową Wystawę Spółdzielczości w Gandawie w roku 1924. Zawiera ona najważniejsze wiadomości z dziedziny gospodarczej dawnej i obecnej Rzeczypospolitej. Autor opisuje położenie geograficzne Polski, charakteryzuje państwowość polską, przedstawia rozwój społeczno-gospodarczy do w. XII-go, omawia przekształcenie Państwa i gospodarstwa pod wpływem kolonizacji niemieckiej i ustrój folwarczno-pańszczyźniany, który we w. XVI i XVII doszedł do kresu swego rozwoju. W następnych rozdziałach autor omawia upadek kulturalny i gospodarczy Polski w drugiej połowie XVII wieku i odrodzenie pod rządami ostatniego króla, Stanisława Augusta Poniatowskiego. Na treść ostatnich rozdziałów składają się czasy porozbiorowe w pierwszej połowie XIX-go wieku i okres od wywłaszczenia do wielkiej wojny. Na końcu podany jest obecny stan stosunków gospodarczych w Polsce.

Książka prof. Bujaka zawiera wszystkie te wiadomości z dziedziny gospodarczej, z którymi każdy obywatel zapoznać się powinien. Dlatego polecić ją można jako lekturę bardzo pożyteczną, przedstawiającą ustrój gospodarczy Polski w roz-

woju i stanie obecnym w krótkim, a treściwym zarysie.

Główny Urząd Statystyczny Rzeczypospolitej Polskiej. Rok wydania III. 1924. Warszawa 1925. Nakładem Głównego Urzędu Statystycznego, skład główny i ekspedycja w Głównym Urzędzie Statystycznym, Aleje Jerozolimskie 32. Stron 289.

Rocznik statystyki w trzecim roku wydania swego zawiera dane za rok 1923, który poprzednio był uwzględniony tylko częściowo oraz za rok 1924. Jedyne nieliczne tablice nie mogły być podane za rok ostatni wobec braku materiałów.

Zasadniczy plan Rocznika pozostał taki sam, jaki ustalono w roku ubiegłym; natomiast układ niektórych tablic uległ pewnym zmianom redakcyjnym. Szereg tablic, dla których nie było nowych danych, opuszczono. Natomiast dodano inne, bądź umieszczone jednorazowo, bądź takie, które mają być powtarzane co rok.

Spółdzielczość uwzględniona jest w dziale 7-mym: *Zrzeszenia gospodarcze.* Do niej odnoszą się tablice 8—14, mianowicie: *Spółdzielnie nowopowstałe w roku 1923 i 1924, Spółdzielnie istniejące według stanu z dnia 1 stycznia 1924 r. i 1925 r., Spółdzielnie nowopowstałe według narodowości w roku 1923 i w roku 1924, Wykreślenia spółdzielni w tym samym okresie, Związki rewizyjne spółdzielni według stanu w dniu 31 grudnia 1922, 1923 i 1924 roku, Centrale gospodarcze spółdzielni spożywców, rolniczo-handlowych i jajczarsko-mleczarskich w roku 1923, Spółdzielnie związkowe w roku 1922 i 1923.*

Liczby zawarte w powyższych tablicach omówione zostały w „Poradniku Spółdzielni” nr. 18 w art. „Spółdzielczość na ziemiach polskich w latach 1922 do 1924.”

Inż. Józef Mokrzyński. *Organizacja piekarstwa spółdzielczego na wsi.* (58 rycin w tekście). Skład główny: Księgarnia Gebethnera i Wolffa Warszawa, Kraków, Lublin, Łódź, Paryż, Poznań, Wilno, Zakopane. Wydawnictwo Zjednoczenia Związków Spółdzielni Rolniczych Rzeczypospolitej Polskiej Lwów — Kraków — Warszawa — Wilno — Katowice. Stron 171.

Racjonalna organizacja gospodarstwa rolnego, dążąc do oszczędności w wyborze narzędzi wytwórczości i pracy, prowadzi bezwątpienia do rozwoju także piekarstwa spółdzielczego. Chcąc przyjść z pomocą tym, którzy piekarstwo spółdzielcze szerzą po wsiach lub administrują spółdzielniami piekarskimi, autor opracował niniejszy podręcznik przystosowując go niemal wyłącznie do potrzeb wiejskiego piekarstwa spółdzielczego. Autor opisuje piekarnię i jej urządzenie, w szczególności zaś piec piekarski, daje uwagi dotyczące paliwa, przedstawia uzyskiwanie i rodzaje mąki, poucza jak powstaje ciasto i na czym polega jego wypiekanie, podaje sposób układania odpowiedniego rachunku kalkulacyjnego, daje wskazówki co do zawodu piekarskiego i przepisów zdrowotnych, szczegółowo zaś omawia zakładanie spółdzielni piekarskich i rachunkowość spółdzielni. Liczne rysunki i wzory wyjaśniają treść dotyczącą techniki, administracji i rachunkowości.

Książkę powyższą, napisaną w wykładzie jasnym i przystępnym, polecić można wszystkim tym, którzy dążą do należytej organizacji piekarstwa spółdzielczego na wsi.

Spółdzielnie, należące do jednego z poniżej podanych Związków, winny skierowywać swe korespondencje do odnośnego Związku pod adresem:

1
Związek Spółdzielni Zarobkowych i Gospodarczych, T. Z. w Poznaniu, Pl. Wolności 18. Tel 2056, 2183, 2184, 4321. Konto czek.: Rk. P. K. O. nr. 200744. Przesyłki adresować należy: **Patronat, Poznań**, Skrzynka Poczta 290.

2
Związek Stowarzyszeń Zarobkow. i Gospodarczych we Lwowie, ulica Jagiełłowska 1, Telefon 15-68. Rk. P. K. O. 148-802. Oddział Związku w Krakowie. Rynek główny 6, 2 schody, II p.

3
Związek Spółdzielni Polskich w Warszawie ulica Jasna 8, m. 8, III p. Telefon 109-02. Konto czekowe: Rk. P. K. O. 190. Oddział Związku Spółdzielni Polskich w Wilnie ul. Mickiewicza 1.

4
Związek Rewizyjny Spółdzielni Kółek Rolniczych w Krakowie Oddział Kraków, Wiślna 8. Telefon 33-87. Oddział (Prezydium) Lwów Mickiewicza 26. Tel. 32-41.

OGŁOSZENIA.

REJESTR SPÓŁDZIELNI.

1 W rejestrze spółdzielni tutejszego Sądu powiatowego zapisano przy Polskim Banku Pożyczkowym w Chojnicach, że uchwałą Rady Nadzorczej z dnia 15 czerwca 1925 r. wybrano 3-go członka zarządu w osobie Roberta Drehera, urzędnika bankowego z Chojnic. Chojnice, dnia 13 lipca 1925 r.

Sąd Powiatowy.

1 W rejestrze spółdzielni wpisano przy Banku Ludowym, spółdzielni z odpowiedzialnością nieograniczoną w Wyrzysku, że udział wynosi 600 zł. a wpłata roczna przez każdego członka spółdzielni wynosi 10 zł. Pismo przeznaczone do ogłoszeń jest Poradnik Spółdzielni, Poznań. Spółdzielni wolno przyjmować wkłady do wysokości 300 000 zł, zaś zaciągnąć pożyczki do wysokości 100 000 zł.

Wyrzysk, dnia 6 sierpnia 1925.

Sąd Powiatowy.

1 W rejestrze spółdzielni tut. Sądu powiatowego zapisano przy Banku Ludowym w Brusach, że uchwałą Walnego Zgromadzenia z dnia 18 maja 1925 r. ustalono udział na 200 zł a wpłatę roczną najmniej na 5,00 złotych.

Chojnice, dnia 31 lipca 1925 r.

Sąd Powiatowy.

L. cz Firm. 114/25

Spółdz. P. 39

2 W rejestrze Spółdzielni wpisano dnia 1 lipca 1925 przy Spółdzielni „Stowarzyszenie oszczędności i pożyczek w Pilźnie, Spółdzielnia zarejestrowana z nieograniczoną odpowiedzialnością” następujące zmiany:

Uchwałą Walnego Zgromadzenia z dnia 18 kwietnia 1925 zmieniono w ten sposób, że udział wynosi 10 zł.

Tarnów, dnia 27 czerwca 1925.

Sąd okręgowy, oddział IV.

3 Do rejestru spółdzielni Sądu Okręgowego w Kaliszu wciągnięto w dniu 17 sierpnia 1925 r. pod Nr. 85 „Bank Ludowy w Warcie — spółdzielnia z odpowiedzialnością nieograniczoną”, jak następuje: Udział podwyższono do 50 złotych, a opłatę wpisową do 3 złotych. Na miejsce członków Zarządu ks. Józefa Mańkiewicza i Dra Romana Neumana, powołano Aleksandra Hneta Juliana Wagnera, a na miejsce zastępców Aleksandra Hneta i Juliana Wagnera, powołano Antoniego Skupienia i Rocha Wawrowskiego. Zastępca Wincenty Grudniewicz powołany został do Zarządu lecz mandat złożył.

WALNE ZGROMADZENIA.

2 XXXVIII Zwyczajne Walne Zgromadzenie Członków Kresowego Banku Spółdzielczego z ograni. odp. w Złoczowie, przedtem Kasy Zaliczkowej w Złoczowie

odbędzie się w niedzielę dnia 25 października 1925 o godz. 4 pop. w Sali posiedzeń Banku z następującym

porządkiem obrad:

1. Zagajenie i ukonstytuowanie się Zgromadzenia.
2. Odczytanie protokołu ostatniego Walnego Zgromadzenia.
3. Odczytanie sprawozdania lustracyjnego z rewizji Spółdzielni przez Związek Stowarzyszeń Zarobk. i Gospod. we Lwowie.
4. Sprawozdanie Dyrekcji z czynności i rachunków za rok 1924.
5. Przedłożenie bilansu otwarcia w złotych na rok 1925.
6. Sprawozdanie Komisji kontrolującej Rady Nadzorczej i wnioszek tejeż do udzielenia Dyrekcji absolutorium za rok 1924 i zatwierdzenie bilansu otwarcia na rok 1925.
7. Rozdział czystego zysku za rok 1924.
8. Zmiana statutu.
9. Oznaczenie najwyższej sumy obciążenia Spółdzielni.
10. Oznaczenie najwyższej sumy kredytu dla jednego członka Spółdzielni.
11. Wybór uzupełniającej Rady Nadzorczej.
12. Oznaczenie wysokości marek prezencyjnych członków Rady Nadzorczej.

W razie braku statutu (§ 73) przewidzianego kompletu, odbędzie się powtórne Walne Zgromadzenie z tym samym porządkiem obrad tego samego dnia o godz. 5 popoł. a uchwały jego będą prawomocne bez względu na ilość obecnych członków.

W Złoczowie, dnia 1 października 1925.

Rada Nadzorcza Kresowego Banku Spółdzielczego w Złoczowie.

Dr. A Sternschuss, sekr. Stanisław Mały, prezes.

Zamknięcie rachunków oraz bilanse zamknięcia i otwarcia przejrzeć mogą członkowie w biurze Dyrekcji w godzinach urzędowych.

Uchwała o zmianie §§ 1 i 2 i ewent. dalszych §§ statutu zapasę może tylko większością 2/3 głosów obecnych (§ 74 stat.)

1 **Zwyczajne Walne Zgromadzenie**
członków „Zgoda w Czarnkowie“ Spółdz. Spożywców z odp. ogr.
odbędzie się dnia 8. listopada 1925 r. o godz. 1-szej po południu w lokalu p. Zielińskiego (Ogród Browarowy).

Porządek obrad:

1. Zagajenie i wybór Prezydium.
2. Sprawozdanie Zarządu i Rady Nadzorczej za rok 1924/25.
3. Przyjęcie bilansu i rachunku Strat i Zysków za rok 1924/25, oraz udzielenie pokwitowania Zarządowi i Radzie Nadzorczej.
4. Podział czystej nadwyżki.
5. Wybór uzupełniający członków Rady Nadzorczej.
6. Wnioski bez uchwał.
7. Zamknięcie.

Bilans oraz rachunek Strat i Zysków wyłożony jest w biurze Spółdzielni.

Czarnków, dnia 12 października 1925 r.

Rada Nadzorcza:

(—) St. Grupański, prezes.

1 **Nadzwyczajne Walne Zgromadzenie**
Banku Ludowego Spółdz. z nieogr. odp. w Katowicach
odbędzie się dnia 27 października b. r. o godz. 4-tej popołudniu w lokalu bankowym z następującym porządkiem obrad:

1. Unieważnienie z powodu mylnych obliczeń bilansu otwarcia per 1 stycznia b. r.
2. Przyjęcie bilansu zwaloryzowanego per 1 stycznia b. r.

Zarząd.

2 **Walne Zgromadzenie**
Towarzystwa Zaliczkowego Urzędników Pocztych. Spółdzielni zarejstr. z ograniczoną poręką
odbędzie się dnia 31 października 1925 o godzinie 6 wieczór w Sali Dyrekcji Poczty i Telegr. pl. Smolki 3 I. p. z następującym porządkiem dziennym:

1. Odczytanie protokołu z ostatniego Walnego Zgromadzenia.
2. Sprawozdanie Dyrekcji z rachunków i czynności za rok 1923 i 1924.
3. Sprawozdanie Rady Nadzorczej z czynności i kontroli.
4. Zatwierdzenie bilansu otwarcia w złotych na rok 1925 i waloryzacji wkładów oszczędności i udziałów.
5. Zmiana §§ 12, 50 i 57 statutu
6. Oznaczanie najwyższego obciążenia Spółdzielni i najwyższego kredytu dla jednego członka.
7. Wybór 8 członków Rady Nadzorczej.
8. Wnioski członków.

W razie braku kompletu odbędzie się Walne Zgromadzenie tego samego dnia o godzinie 7 wieczór bez względu na ilość obecnych członków.

Lwów, 5 października 1925.

Kazimierz Łaski, prezes.

Edward Brudniak, sekr.

1 **Walne Zgromadzenie**
Banku Ludowego, Sp. z o. n. w Kwilczu
odbędzie się w czwartek dnia 22 października 1925 r. o godz. 2 po południu w lokalu banku.

Porządek obrad:

1. Wybór przewodniczącego Walnego Zgromadzenia.
2. Sprawozdanie z rewizji związkowej.
3. Sprawozdanie Zarządu i Rady Nadzorczej z czynności za rok 1924; przyjęcie bilansu; udzielenie pokwitowania Zarządowi i Radzie Nadzorczej; podział zysku.
4. Przedłożenie bilansu otwarcia w złotych per 1. I. 25 i przyjęcie tegoż.
5. Zmiana § 10 i 11 statutu.
6. Uchwały wynikające z art. 46 Ustawy o Spółdzielniach.
7. Wybór członków Rady Nadzorczej i wynagrodzenie członków Rady Nadzorczej.
8. Zatwierdzenie regulaminu dla Rady Nadzorczej.
9. Wnioski bez uchwał.

Kwilcz, dnia 6 października 1925 r.

Rada Nadzorcza:

Hr. Dobiesław Kwilecki, prezes.

2 **Walne Zgromadzenie**
Towarzystwa zaliczkowego w Starym Sączu Spółdzielni zar. z ogr. odp.

odbędzie się dnia 14 listopada 1925 o godz. 2 a w braku kompletu o 3-ciej w lokalu własnym z następującym porządkiem dziennym:

1. Odczytanie protokołu z ostatniego Walnego Zgromadzenia.
2. Sprawozdanie Dyrekcji z czynności i rachunków za rok 1924.
3. Sprawozdanie Komisji rewizyjnej z wnioskiem na zatwierdzenie rachunków i bilansu za rok 1924 i na udzielenie Dyrekcji absolutorjum.
4. Przyjęcie bilansu i udzielenie absolutorjum Dyrekcji i Radzie Nadzorczej za rok 1924.
5. Podział zysku za rok 1923 i 1924 na podstawie wniosku Rady Nadzorczej.
6. Przedłożenie i przyjęcie bilansu otwarcia na rok 1925.
7. Zmiana statutu § 12, § 26, § 47.
8. Wnioski i interpelacje.

Rada Nadzorcza.

3 **Walne Zgromadzenie**
członków Polskiego Banku Spółdzielczego w Tarnobrzegu

odbędzie się w dniu 8 listopada 1925 o godzinie 10-tej rano w lokalu Spółdzielni, a w braku należytego kompletu odbędzie się tego samego dnia o godzinie 11-tej rano.

Porządek obrad:

1. Zagajenie i wybór przewodniczącego.
2. Odczytanie protokołu z ostatniego Walnego Zgromadzenia
3. Odczytanie sprawozdania z lustracji Spółdzielni.
4. Sprawozdanie z czynności i rachunków za rok 1924 i przedłożenie bilansu otwarcia w złotych na rok 1925.
5. Zatwierdzenie rachunków za rok 1924.
6. Rozdział czystego zysku za rok 1924.
7. Zmiana postanowień statutu § 2, 4, 12, 43, 45, 46 i 47.
8. Oznaczenie granic najwyższego obciążenia Spółdzielni
9. Oznaczenie najwyższej sumy kredytu dla jednego członka.
10. Wybór uzupełniający czterech członków Rady Nadzorczej.
11. Wnioski i interpelacje.

Dyrekcja.

3 **Nadzwyczajne Walne Zgromadzenie**
Udziałowców Spółdzielczego Banku Społecznego w Warszawie z ograniczoną odpowiedzialnością
odbędzie się dnia 21 października 1925 r. (środa) o godz. 7 wieczorem w lokalu Banku Bracka 17, z porządkiem obrad:

1. Odczytanie protokołu poprzedniego Zgromadzenia,
2. Sprawozdanie Rady i Zarządu,
3. Wnioski Rady i Zarządu,
4. Zmiany w statucie.

Zarząd.

□	□	BILANS.	□	□
---	---	----------------	---	---

1 **Bank Ludowy w Szwarcenowie.**

Bilans z dnia 31 grudnia 1924 r.

zł	Aktywa	Pasywa	zł
2,52	Kasa	Udziały	133,—
16,24	P. K. O.	Fundusz rezerw.	10,98
498,44	Banki	Depozyta	3 668,13
300,—	Akcje	Rach. bież.	61,11
—,10	Efekt	Weksle redysk.	18 680,—
2 822,32	Rach. bież.	Banki	8 000,—
26 918,32	Weksle	Konta różnych	—,87
—,12	Nieruchomości	Do dysp. W. Zgr.	83,95
79,98	Konta różnych		
<u>30 638,04</u>			<u>30 638,04</u>

Bilans z dnia 1 stycznia 1925 r.

zł	Aktywa	Pasywa	zł
2,52	Kasa	Udziały	133,—
16,24	P. K. O.	Fundusz rezerw.	2 512,76
408,44	Banki	Depozyta	3 668,18
301,—	Akcje	Rach. bież.	61,11
501,—	Efekta	Weksle redysk.	18 680,—
2 822,82	Rach. bież.	Banki	8 000,—
26 918,32	Weksle	Konta różnych	—,87
2 000,—	Nieruchomość	Do dysp. W. Zgrom.	83,95
79,98	Konta różnych		
<u>33 139,82</u>			<u>33 139,82</u>

Na rok 1924 przeszło 116 członków; w ciągu roku przybyło 3; na rok 1925 przechodzi 119 członków.

Szwarcenowo, dnia 31 sierpnia 1925 r.

Bank Ludowy

Sp. z. z nieogr. odp.
w Szwarcenowie.

J. Majewski. St. Barbara. T. Smorawski.

1 Bank Ludowy w Nakle

Bilans z dn. 31. grudnia 1924.

zł	Aktywa	Pasywa.	zł
9,01	Kasa	Udziały	1 145,78
508,45	Bank Polski	Fundusz rezerwow	484,24
143,28	P. K. O.	Rezerwa specjalna	96,07
1 357,76	Banki	Depozyta	8 128,87
603,29	Akcje	Do dysp. Waln. Zgr.	2 069,39
—,11	Efekta		
3 161,85	Weksle		
6 140,55	Rach. bieżący		
<u>11 923,80</u>			<u>11 923,80</u>

Bilans z dn. 1. stycznia 1925.

zł	Aktywa.	Pasywa.	zł
9,01	Kasa	Udziały	1 145,78
508,45	Bank Polski	Fundusz rezerwow	1 478,99
143,28	P. K. O.	Rezerwa specjalna	2 232,44
1 357,76	Banki	Fundusz emerytalny	15 80
2 643,—	Akcje	Depozyta	8 128,87
79,32	Efekta	Rachunek bież.	13 471,19
3 161,85	Weksle		
17 542,35	Rach. bieżący		
1 028,—	Ruchomości		
<u>26 472,52</u>			<u>26 472,52</u>

Na rok 1924 przeszło 505 członków, w ciągu roku przybyło 86, ubyło 10, na rok 1925 przechodzi 531 członków.

Bank Ludowy

Sp. z. z n. odp. w Nakle

Ks. Ig. Geppert. St. Namysławski.

2 Towarzystwo zaliczkowe w Jaśle

Bilans zamknięcia z dnia 31 grudnia 1924 r.

zł	Stan czynny	Stan bierny	zł
102 087,59	pożyczek weksl.	udziałów	11 930,69
4 024,03	pożyczek skrypt.	funduszu rezerw.	1 297,28
1 213,41	ods. naprzód zapl.	wkładek oszczędn.	31 907,28
1,	nieruchomości	długów zaciagn.	67 403,—
755,03	lokacji w efektach	ods. naprzód pobr.	2 965,65
8 479,64	lok. w Rku bież.	różnych	2 9,43
1 020,12	różnych	depozytów	2 610,—
2 610,—	depozytów	banku gosp. kraj.	805,51
2 157,96	kasy	strat i zysków	8 059,98
<u>122 248,78</u>			<u>122 248,78</u>

Bilans otwarcia na r. 1925.

zł	Stan czynny	Stan bierny	zł
4 024,03	Skrypta	Wierzyciele	67 403,—
102 087,59	Weksle	Ods. na r. 1925 pobr.	2 965,65
2 748,78	Lok. w pap. wart.	Zysk	3 059,96
8 479,64	Lokacje wrach. bież.	Rk. różnych	269,43
72 599,95	Nieruchomości	Depozyta	2 610,—
1 213,41	Ods. na r 1925 wypł.	B-k gosp. krajow.	805,51
1 020,12	Rk. różnych	Wkładki	31 907,28
2 610,—	Depozyta	Udziały	11 930,69
2 057,96	Kasa	Fundusz rezerw.	76 889,96
1 000,—	Ruchomości		
<u>197 841,48</u>			<u>197 841,48</u>

Z dniem 1 stycznia 1925 r. liczyło Towarzystwo 2 012 członków. Sprawozdanie n. niejsze zatwierdziło Walne Zgromadzenie dnia 25 czerwca 1925 r.

1 Bank Ludowy w Kruszwicy.

Bilans z dnia 31 grudnia 1924 r.

zł	Aktywa	Pasywa	zł
1 089,10	Kasa	Udziały	—,87
4 736,65	P. K. O.	Fundusz rezerwow	19,21
2 864,64	Banki	Rezerwa specjalna	1,20
1 902,38	Akcje	Fundusz emerytalny	5,55
—,30	Efekta	Rezer. efekt. i nieruch.	—,20
9 081,04	Weksle	Depozyta	24 796,73
8 302,81	Rach. bież.	Weksle	3 904,50
737,24	Nieruchomości	Do dysp. Waln. Zgr.	85,90
100,—	Koszt.proc.i adm.czl.		
<u>28 814,18</u>			<u>28 814,16</u>

Bilans z dnia 1 stycznia 1925 r.

zł	Aktywa.	Pasywa.	zł
1 089,10	Kasa	Udziały	—,87
4 736,65	P. K. O.	Fundusz rezerwow	4 000,—
2 864,64	Banki	Rezerwa specjalna	11 715,84
7 545,70	Akcje	Depozyta	24 796,73
2 014,—	Efekta	Weksle	3 904,50
9 081,04	Weksle		
8 302,81	Rach. bież.		
1 500,—	Ruchomości		
7 184,—	Nieruchomości		
100,—	Koszt.proc.i adm.czl.		
<u>44 417,94</u>			<u>44 417,94</u>

Na rok 1924 przeszło 512 członków. W ciągu roku przybył 1, ubyło 7. Na rok 1925 przeszło 506 członków.

Kruszwica, dn. 12. września 1925.

Bank Ludowy

Spółdz. z. z nieogr. odp.
w Kruszwicy.

A. Tomaszewski. Stankiewicz.

1 Rolnik w Inowrocławiu.

Bilans z dnia 30 czerwca 1925 r.

zł	Aktywa	Pasywa	zł
2 241,20	Kasa	Udziały członków	36 334,74
7 190,24	Towary	Fundusz zasobowy	10 193,84
9 706,18	Banki	Rezerwa specjalna	7 292,07
3 135,78	Akcje	Fundusz delcredere	970,40
90,—	Efekta	Fundusz emeryt.	566,50
29 601,67	Rach. bież., rolnicy	Rach. bież., rolnicy	60 109,—
21 068,85	Rach. bież., kupcy	Rach. bież., kupcy	12 732,46
956,—	Udziały w spół.	Akcepta własne	63 000,—
71 007,60	Weksle	Banki	30 13,14
15 997,64	Ruchomości	Do dysp. W. Zgrom.	4 070,96
34 000,—	Nieruchomości		
1 410,—	Konie		
1 847,95	Worki		
<u>198 258,11</u>			<u>198 253,11</u>

Na rok 1924/25 przeszło 243 członków, w ciągu roku przybyło 11, ubyło 41; na rok 1925/26 przeszło 218 członków.

Inowrocław, dnia 14 sierpnia 1925 r.

Rolnik w Inowrocławiu

Spółdz. roln. handl. z odp. ogran.

St. Roślński. Fr. Adamski. J. Posadzy.

Bank w Nowem
Bilans z dnia 31 grudnia 1924 r.

Aktywa		Pasywa	
zł			zł
276,88	Kasa	Udziały	50,13
200,01	Akcje	Rezerwa specjalna	5,71
17 070,21	Weksle	Depozyta	19,86
—,27	Ruchomości	Banki	17 455,50
		Do dysp. Waln. Zgr.	16,17
<u>17 546,87</u>			<u>17 546,87</u>

Bilans z dnia 1 stycznia 1925 r.

Aktywa		Pasywa	
zł			zł
276,88	Kasa	Udziały	50,13
180,—	Akcje	Fundusz rezerwowy	1 016,17
1 500,90	Efekta	Rezerwa specjalna	905,80
17 070,21	Weksle	Fund. wątpl. pret.	280,—
50,—	Ruchomości	Depozyta	19,89
		Banki	17 455,50
<u>19 077,49</u>			<u>19 077,49</u>

Na rok 1924 przeszło 368 członków, w ciągu roku przybył 1, na rok 1925 przechodzi 369 członków.

Bank — Nowe
Spółdz. zap. z nieogr. odp.
Fr. Gorczyński. M. Wygócki.

Rolnik w Czempiniu.
Bilans z dnia 30 czerwca 1925 r.

Aktywa		Pasywa	
zł			zł
831,28	Kasa	Udziały	9 740,82
90 220,43	Towary	Fundusz rezerw.	7 114,36
18,74	Banki	Rezerwa specj.	7 529,25
8 158,50	Akcje i efekta	Fundusz delcredere	4 884,28
90 093,92	Rolnicy, rach. bież.	Fund. żądań wierz.	1 000,—
22 725,74	Kupcy, rach. bież.	Rolnicy, rach. bież.	67 218,66
4 274,68	Ruchomości	Kupcy, rach. bież.	2 866,07
320,—	Nieruchomości	Banki	28 809,77
1 329,70	Worki	Akcepta	13 810,—
2 916,—	Konie i zaprząg	Dywidenda udział.	1 167,64
		" towar.	6 402,16
		Do dysp. W. Zgr.	4 839,30
<u>155 981,34</u>			<u>155 981,34</u>

Na rok 1924/25 przeszło 272, w ciągu roku przybyło 6, ubyło 14; na rok 1925/26 przeszło 264 członków.

Rolnik w Czempiniu
Spółdz. Roln.-Handl. z ogr. odp.
J. Brzeski. M. Hornówna.

Bank Ludowy w Mikstacie.
Bilans z dnia 31 grudnia 1924 r.

Aktywa		Pasywa.	
zł			zł
86,94	Kasa	Udziały	83,20
1,58	Akcje	Fundusz rezer.	96,48
—,94	Efekta	Rezerwa spec.	1,77
9 293,60	Weksle	Rezerwa walutowa	2 597,83
		Depozyta	1 862,63
		Banki	3 935,47
		Do dysp. Waln. Zgr.	804,63
<u>9 382,01</u>			<u>9 382,01</u>

Bilans z dnia 1 stycznia 1925 r.

Aktywa		Pasywa	
zł			zł
86,94	Kasa	Udziały	83,20
5 628,—	Akcje	Fundusz rezerw.	12 072,64
5 048,—	Efekta	Rezerwa specj.	1,77
9 293,60	Weksle	Rezerwa walutowa	2 597,83
500,—	Ruchomości	Depozyta	1 862,63
		Banki	3 935,47
<u>20 553,54</u>			<u>20 553,54</u>

Na rok 1924 przeszło 1 471 członków, w ciągu roku przybyło 8, ubyło 11; na rok 1925 przeszło 1 468 członków.

Bank Ludowy
Spółdz. Kred. z nieogr. odp.
w Mikstacie.
J. Biegański. F. Stasiński.

Bank Ludowy w Lesznie.
Bilans z dnia 31 grudnia 1924 r.

Aktywa		Pasywa	
zł			zł
7 055,15	Kasa	Udziały	10 269,12
50,32	P. K. O.	Fund. rezerwowy	2 469,29
556,60	Rach. żyrowy (B.P.)	Rezerwa specjalna	50,—
780,—	Akcje Banku Pol.	Depozyta	54 912,28
1,—	Akcje	Weksle	36 285,—
127 562,50	Weksle	Rach. bieżący	14 897,—
11 457,64	Rach. bieżący	Banki	8 927,69
195,34	Sumy przechod.	Sumy przech.	2 735,93
648,—	Ruchomości	Do dysp. W. Zgrom.	17 785,65
24,81	Koszta proc.		
<u>146 831,96</u>			<u>146 831,96</u>

Bilans otwarcia z dnia 1 stycznia 1925 r.

Aktywa		Pasywa	
zł			zł
7 055,15	Kasa	Udziały	10 269,12
50,32	P. K. O.	Fundusz rezerwowy	4 892,29
556,60	Rach. żyr. (B. P.)	Rezerwa specjalna	50,—
780,—	Akcje Banku Pol.	Depozyta	54 912,28
2 424,—	Akcje	Weksle	36 285,—
127 562,50	Weksle	Rach. bieżący	14 897,—
11 457,64	Rach. bieżący	Banki	8 927,69
195,34	Sumy przech.	Sumy przech.	2 735,93
648,—	Ruchomości	Do dysp. W. Zgrom.	17 785,65
24,81	Koszta proc.		
<u>150 754,36</u>			<u>150 754,36</u>

Na rok 1924 przeszło 538 członków, w ciągu roku przybyło 132, ubyło 55; na rok 1925 przeszło 615 członków.
Leszno, dnia 26. marca 1925 r.

Bank Ludowy
Sp. z. z nieogr. odp. w Lesznie.
K. Olszewski. M. Bresański.

Rolnik w Kruszwicy
Bilans z dnia 30 czerwca 1925 r.

Aktywa		Pasywa	
zł			zł
3 745,40	Kasa	Udziały członków	4 724,86
3 717,90	Towary	Fundusz zasobowy	1 362,63
7 949,16	Banki	Rezerwa specj.	—,25
1 830,—	Akcje	Rach. bież. rolnicy	111 564,64
128 269,34	Rach. bież. rolnicy	Rach. bież. kupcy	55 415,48
20 670,66	Rach. bież. kupcy	Weksle redysk.	120 842,25
120 842,25	Weksle	Akcepty własne	10 082,27
1,—	Udziały obce	Hipoteka	15 884,60
5 387,86	Utensylja	Dywid. towarowa	10 200,—
43 192,91	Nieruchomość	Do dysp. W. Zgr.	1 609,15
1 028,—	Konie		
487,20	Worki		
685,45	Maszyny		
<u>332 566,13</u>			<u>332 566,13</u>

Na rok 1924/25 przeszło 227 członków, w ciągu roku przybyło 6, ubyło 45; na rok 1925/26 przeszło 188 członków.
Kruszwica, dnia 3 września 1925 r.

Rolnik w Kruszwicy
Spółdz. Roln. Handl. z odpow. ogran.
Lipowicz. Chylewski. Sokołowski.

Rolnik w Strzelnie.
Bilans z dnia 30 czerwca 1925 r.

Aktywa		Pasywa	
zł			zł
5 775,64	Kasa	Udziały członków	23 777,88
10 241,50	Towary	Fundusz zasobowy	10 050,86
9 675,—	Banki	Rezerwa specjalna	48 936,17
1 975,10	Akcje, udz. w B-ch.	Fundusz delcred.	3 661,51
62 888,28	Rach. bież.	Rach. bież.	84 158,90
10 461,73	Weksle i akcepty	Banki	1 786,81
5 774,88	Utensylja	Hipoteki	7 301,—
84 443,82	Nieruchomość	Tantjema Zarządu	1 868,87
		Do dysp. W. Zgrom.	2 951,95
<u>184 693,95</u>			<u>184 693,95</u>

Na rok 1924/25 przeszło 217 członków, w ciągu roku przybyło 46, ubyło 4; na rok 1925/26 przechodzi 259 członków.

Rolnik w Strzelnie
Spółdzielnia Roln.-Handl. z odp. ogran.
M. Schneider. W. Drzewiecki. W. Skrzydłowski.

1 Bank Ludowy w Rogoźnie.
Bilans z dnia 31 grudnia 1924 r.

zł	Aktywa	Pasywa	zł
2 593,57	Kasa	Udziały	245,58
100,04	Akcje	Fundusz rezerwowy	148,22
01	Afekta	Rezerwa specjalna	1,30
31 900,12	Weksle	Depozyta	4 443,64
		Weksle	23 550,—
		Banki	4 740,00
		Inkaso	600,10
		Dywidenda	208,22
		Do dysp. W. Zgrom.	655,78
<u>34 593,74</u>		<u>34 593,74</u>	

Bilans z dnia 1 stycznia 1925 r.

zł	Aktywa	Pasywa	zł
2 593,57	Kasa	Udziały	245,58
677,—	Akcje i efekta	Fundusz rezerwowy	933,39
31 900,12	Weksle	Rezerwa specjalna	1,30
		Depozyta	4 443,64
		Weksle	23 550,—
		Banki	4 740,90
		Inkaso	600,10
		Do dysp. W. Zgrom.	655,78
<u>35 170,69</u>		<u>35 170,69</u>	

Na rok 1924 przeszło 388 członków, w ciągu roku przybyło 20, ubyło 10; na rok 1925 przechodzi 398.

Bank Ludowy Sp. z. z nieogr. odpow. w Rogoźnie.
Dr. Wysocki. Ussorowski.

3 Kasa Spółdzielcza w Mławie.

Bilans w dniu 31 grudnia 1924 r. i równocześnie bilans otwarcia w dniu 1 stycznia 1925 r.

zł	Stan czynny	Stan bierny	zł
409,61	Kasa	Udziały	3 553,88
10 222,71	Lokaty	Fundusz zasobowy	322,73
1 482,80	Papiery wartościowe	Wkłady	9 676,42
7 245,—	Pożyczki na weksle	Redyskonto	4 800,—
569,—	Ruchomości	Ods. pobr. za rok nast.	59,—
17,76	Wydatki zwrotne	Różni wierzyciele	872,—
		Należności skarbowe	51,66
		Zysk czysty	611,19
<u>19 946,88</u>		<u>19 946,88</u>	

Podział zysków: Na fundusz zasobowy 20% zł 122 27, na wynagrodzenie pracowników 200,02, na wynagrodzenie Rady Nadzorczej 144,—, na wynagrodzenie Zarządu 144,— Ogółem zł 611,19.

Kasa Spółdzielcza z nieogr. odpow. w Mławie.

1 Bank Ludowy w Grodzisku.
Bilans z dnia 31 grudnia 1924 r.

zł	Aktywa	Pasywa	zł
4 231,18	Kasa	Udziały	1 238,11
4,53	Akcje Banku Zw.	Fundusz rezerwowy	78,64
0,18	Efekta	Rezerwa specjalna	27,84
5 891,—	Weksle	Fundusz budowlany	0,01
1,—	Nieruchomości	Depozyta	5 805,65
51,29	Koszty proc. i adm. członka	Banki	2 609,76
		Hipoteka	0,02
		Do dysp. Waln. Zgr.	419,15
<u>10 179,18</u>		<u>10 179,18</u>	

Bilans z dnia 1 stycznia 1925 r.

zł	Aktywa.	Pasywa.	zł
4 231,18	Kasa	Udziały	1 238,11
923,60	Akcje	Fundusz rezerwowy	78,64
952,20	Efekta	Rezerwa specjalna	7 397,96
5 891,—	Weksle	Depozyta	5 805,65
500,—	Ruchomości	Banki	2 608,76
25 000,—	Nieruchomości	Hipoteka	20 000,—
51,29	Koszty proc. i adm. członka	Do dysp. Waln. Zgr.	419,15
<u>37 549,27</u>		<u>37 549,27</u>	

Na rok 1924 przeszło 671 członków. W ciągu roku przybyło 19, ubyło 585. Na rok 1925 przeszło 105 członków.

Bank Ludowy
Sp. z. z nieogr. odp. Grodzisk.
T. Wierzejewski. M. Kotlarski.

1 Bank Pożyczkowy w Pleszewie
Bilans z dnia 31 grudnia 1924 r.

zł	Aktywa	Pasywa	zł
8 022,47	Kasa	Udziały	3 767,29
584,05	Bank Polski	Fund. rezerwowy	1 056,86
644,10	P. K. O.	Rezerwa specjalna	51,44
35,—	Waluty obce	Fund. emerytalny	460,58
—,25	Akcje	Rezerwa administr.	55,55
5 292,33	Efekta	" walutowa	166,66
97 150,01	Weksle	" efektów	55,55
39 666,70	Rach. bież.	Banki	709,82
1,—	Nieruchomości	Depozyta	27 345,43
16,80	Koszty procesowe	Rachunek bież.	37 209,36
		Weksle	68 072,50
		Nadebrane procenty	889,75
		Pożyczki	4 125,—
		Do dysp. Waln. Zgr.	7 447,08
<u>151 412,87</u>		<u>151 412,87</u>	

Bilans z dnia 1 stycznia 1925 r.

zł	Aktywa.	Pasywa.	zł
8 022,47	Kasa	Udziały	3 767,29
584,05	Bank Polski	Fund. rezerwowy	36 483,05
644,10	Poczt. konta czek.	Rezerwa specjalna	11 607,62
35,—	Waluty obce	Fund. emerytalny	5 958,21
2 700,—	Akcje	Rezerwa administr.	160,61
5 597,48	Efekta	" efektów	316,29
97 150,17	Weksle	" walutowa	659,47
39 666,70	Rach. bież.	Banki	709,82
1 500,—	Ruchomości	Depozyta	27 345,43
48 834,71	Nieruchomości	Rachunek bież.	37 209,36
16,80	Koszty proces.	Weksle	68 072,50
		Nadebrane proc.	889,75
		Pożyczki	4 125,—
		Do dysp. Waln. Zgr.	7 447,08
<u>204 751,48</u>		<u>204 751,48</u>	

Na rok 1924 przeszło 2034 członków, przybyło 46, ubyło 206, na rok 1925 przechodzi 1874 członków.

Bank Pożyczkowy
Spółdz. z odp. nieogr.
w Pleszewie.

Fr. Jankowski.

J. Cichocki.

Agendy dla Handlu i Przemysłu po zł 4,—
Kalendarze terminowe . . . po zł 1,50
i terminowe handlowe . . . po zł 3,—
na rok 1926

poleca

Spółdzielnia Wydawnicza
Unji Związków Spółdzielczych

z odp. udz. w Poznaniu

Poznań, plac Wolności 18.

Telefon 3489.

Telefon 3489.

Nasze nowe wydawnictwo.

Każda Spółdzielnia powinna czytać i rozpowszechniać wśród swych członków znakomitą, bogato ilustrowaną książkę Dr. Dvořák'a p. t.

Spółdzielczość w Czechosłowacji

która w tłumaczeniu polskiem p. J. Trojana opuściła co dopiero prasę drukarską i jest do nabycia w naszej Spółdzielni. Cena książki wynosi 3,00 zł. Spółdzielniom udzielamy 20% rabatu. (2,40 zł).

Spółdzielnia Wydawnicza U. Z. S.
z odp. udz. w Poznaniu
Poznań, Pl. Wolności 18.

Ogłoszenie.

Decyzją Sędziego Rejestru Handlowego dnia 30 października 1924 roku została wyznaczona likwidacja Banku Spółdzielczego z nieograniczoną odpowiedzialnością w Grodnie. Stosownie do przepisu art. 76 ustawy o Spółdzielniach wzywa się wierzycieli Banku do zgłoszenia swych roszczeń najpóźniej do dnia 31 października 1925 roku.

Likwidatorowie.

Do skompletowania

potrzebne nam są:

Poradnik Spółdzielni, rok 1923, nr. 1—12

„ „ „ 1925, nr. 1, 2, 3, 6, 7.

Zgłoszenia wraz z podaniem ceny prosimy skierować pod następującym adresem:

Spółdzielnia Wydawnicza U. Z. S.
z odp. udz. w Poznaniu
Poznań, Pl. Wolności 18.

Poznań, ul. Seweryna Mielżyńskiego nr. 1.

Telefon 3667

Telefon 3667

„POWIERNIK“

Spółka rew. powiernicza

THIEL & MARGINIAK

Dyplomowani i zaprzysiężeni rzeczoznawcy

wykonuje swoją działalność w następujących gałęziach:

- I. Książkowość bankowa, spółdzielcza, kupiecko-przemysłowa.
- II. Książkowość dla majątków ziemskich z własnym wydawnictwem rejestrów.
- III. Oddział podatkowy — deklaracje, reklamacje, zastępstwo.
- IV. Rewizje ksiąg i kasowości w instytucjach i przedsiębiorstwach komunalno-państwowych.
- V. Administracje spadkowe, przeprowadzanie likwidacji, akordów, zamiany, prywatnych przedsiębiorstw i inne czynności powiernicze.

Rzeczoznawstwo, organizacje, stałe nadzory i rewizje przygodne przez przysięgłych rewizorów.

Bezwzględna dyskrecja zapewniona. — Honorarium niskie według umowy.

Walne Zgromadzenie Delegatów „ZGODY“ Spółdzielni Spożywców z. z ogr. odp. w POZNANIU

odbędzie się **w niedzielę, dnia 25. października 1925 r. o godz. 1-ej po południu, na sali Biblioteki Uniwersyteckiej w Poznaniu, przy ul. Fr. Ratajczaka 4/6.**

PORZĄDEK OBRAD:

1. Zagajenie i ukonstytuowanie biura.
2. Sprawdzenie pełnomocnictw delegatów.
3. Sprawozdanie Zarządu i Rady Nadzorczej za rok 1924/25.
4. Przyjęcie bilansu i rachunku strat i zysków za rok 1924/25 oraz udzielenie pokwitowania Zarządowi i Radzie Nadzorczej.
5. Podział czystej nadwyżki.
6. Uchwała w sprawie połączenia się z „Zgodą“ w Grodzisku.
7. Wybór uzupełniający Rady Nadzorczej.
8. Wnioski bez uchwał.

Bilans, oraz rachunek strat i zysków jest wyłożony w wszystkich naszych filjach od 10. października 1925 r., a sprawozdanie roczne, od tegoż terminu, w Centrali Spółdzielni w Poznaniu, przy Tamie Garbarskiej 23.

„ZGODA“ Spółdzielnia Spożywców

z. z ogr. odp. w Poznaniu

Rada Nadzorcza:

Dr. Stanisław Mroczkowski, prezes.

Poznań, dnia 7. października 1925 r.

KASетки

do liczenia pieniędzy

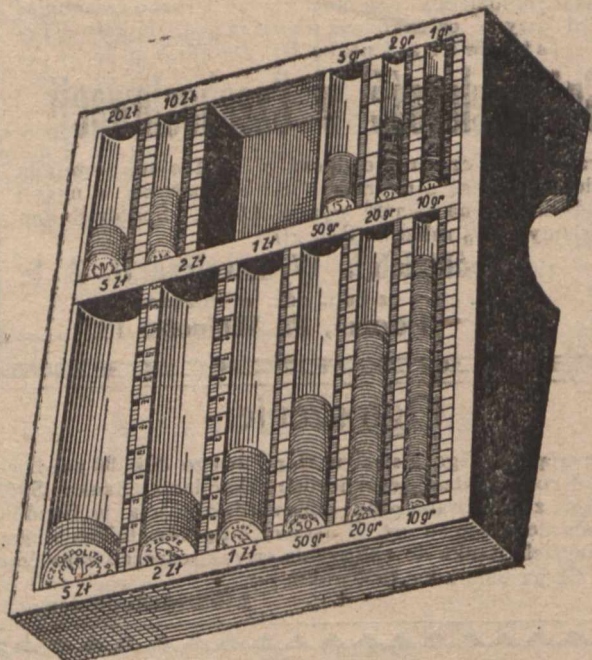
„FORTUNA“

na monety { 1, 2, 5, 10, 20 i 50 gr
 { 1, 2, 5, 10 i 20 zł

w dwóch wielkościach

po cenie 9 zł i 10 zł

posiada stale na składzie i poleca

Spółdzielnia Wydawnicza U. Z. S.

z odp. udz. w Poznaniu.

Tel. 34-89

Poznań, Plac Wolności 18.

Tel. 34-89.

Spółdzielnia Wydawnicza Unji Związków Spółdzielczych

z odpow. udziałami w Poznaniu.

Tel. 34-89. Konto czek.: Poznań nr. 206013.

Poleca broszury i dzieła z dziedziny spółdziel. i podatkowej księgi handlowe i druki dla Spółdzielni.

Wykonuje we własnej drukarni wszelkie druki, oraz dostarcza każdego rodzaju stemple metalowe i kauczukowe.

Ostatnia nowość: Dr. Dvorák: Spółdzielczość w Czechosłowacji 3,— zł.

Centrala Rolników Sp. Akc.

Hurtownia „Rolników“ Spółdzielni Rolniczo-Handlowych

należących do

Związku Spółdzielni Zarobkowych i Gospodarczych T. z.

w POZNANIU, Plac Wolności 17

Oddziały:

w Toruniu, ulica Szeroka 18,

w Włocławku, ulica Ogrodowa 2,

w Gdańsku, Langermarkt 15,

Przedstawicielstwo w Katowicach, ulica Marjacka 13,

załatwiają wszelkie transakcje, wchodzące w zakres handlu ziemiopłodami, paszami, nawozami sztucznymi, opałem i t. p. za pośrednictwem Spółdzielni Rolniczo-Handlowych, pod nazwą „Rolnik“, w Wielkopolsce, na Pomorzu, Kujawach i Górnym Śląsku.

„Rolniki“

kupują od ziemian i gospodarzy: zboża wszelkiego rodzaju, ziemniaki i wszystkie inne ziemiopłody,

dostarczają na specjalnie dogodnych dla rolnictwa warunkach, za gotówkę, na kredyt lub na zamianę: nawozy sztuczne, paszę, opał i inne artykuły, potrzebne rolnictwu.

Od dokonanych zakupów i sprzedaży udzielają członkom w końcu roku dopłat względnie zwrotów.

Związkowa Centrala Maszyn

Poznań, Wjazdowa 9.

Adres telegr.: Cemata.

Telefon 22 80 i 22 89.

Maszyny
i
narzędzia rolnicze.

...

Największa w Zachodniej
Polsce składnica
części rezer-
wowych.

Wyłączne prawo sprzedaży:

wyrobów fabryk: Tow. Akc. H. Cegielski
światowej | oryg. szwedzkich wirówek „Baltic“
sławy | maszyn żniwnych Massey-Harris.